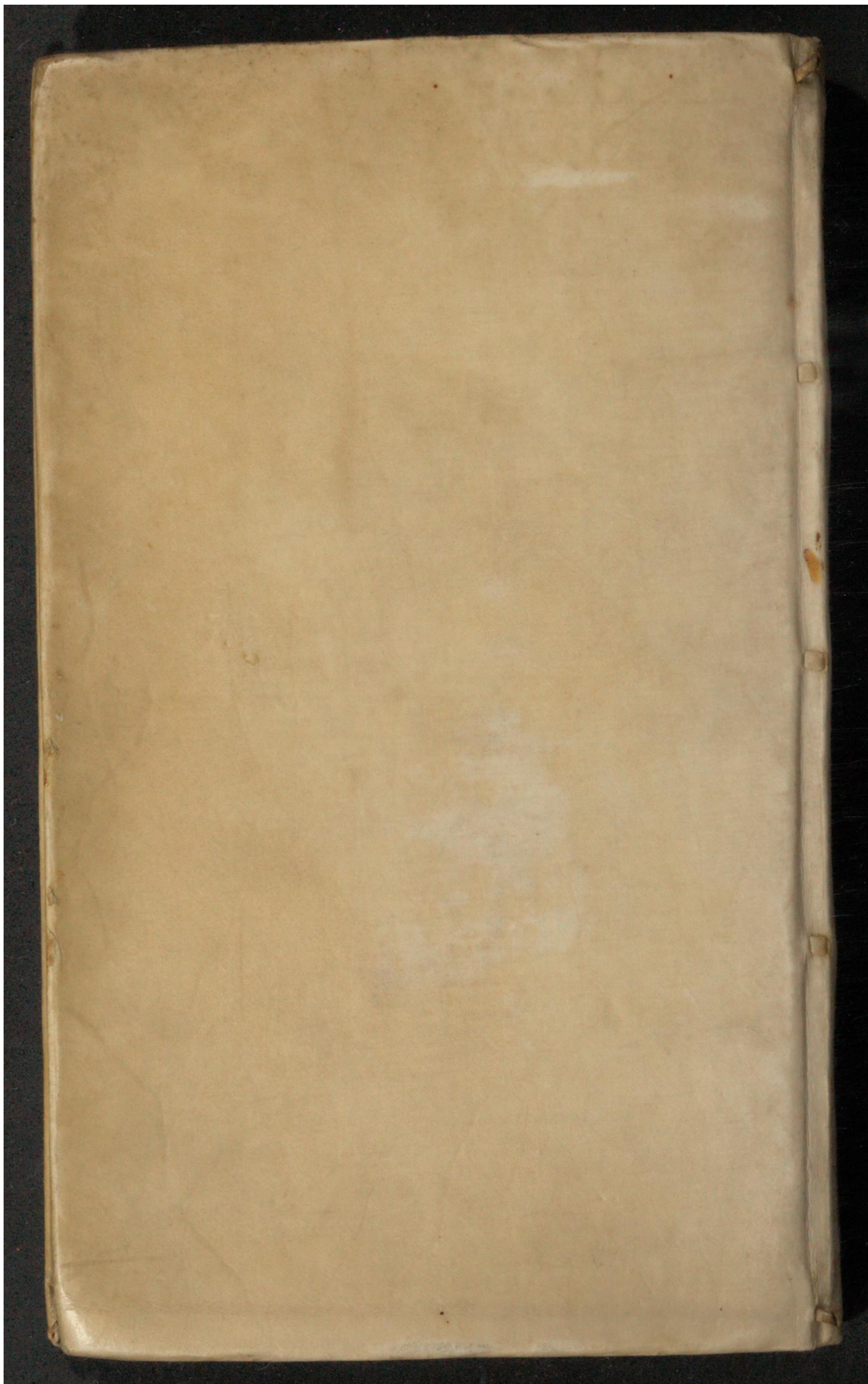
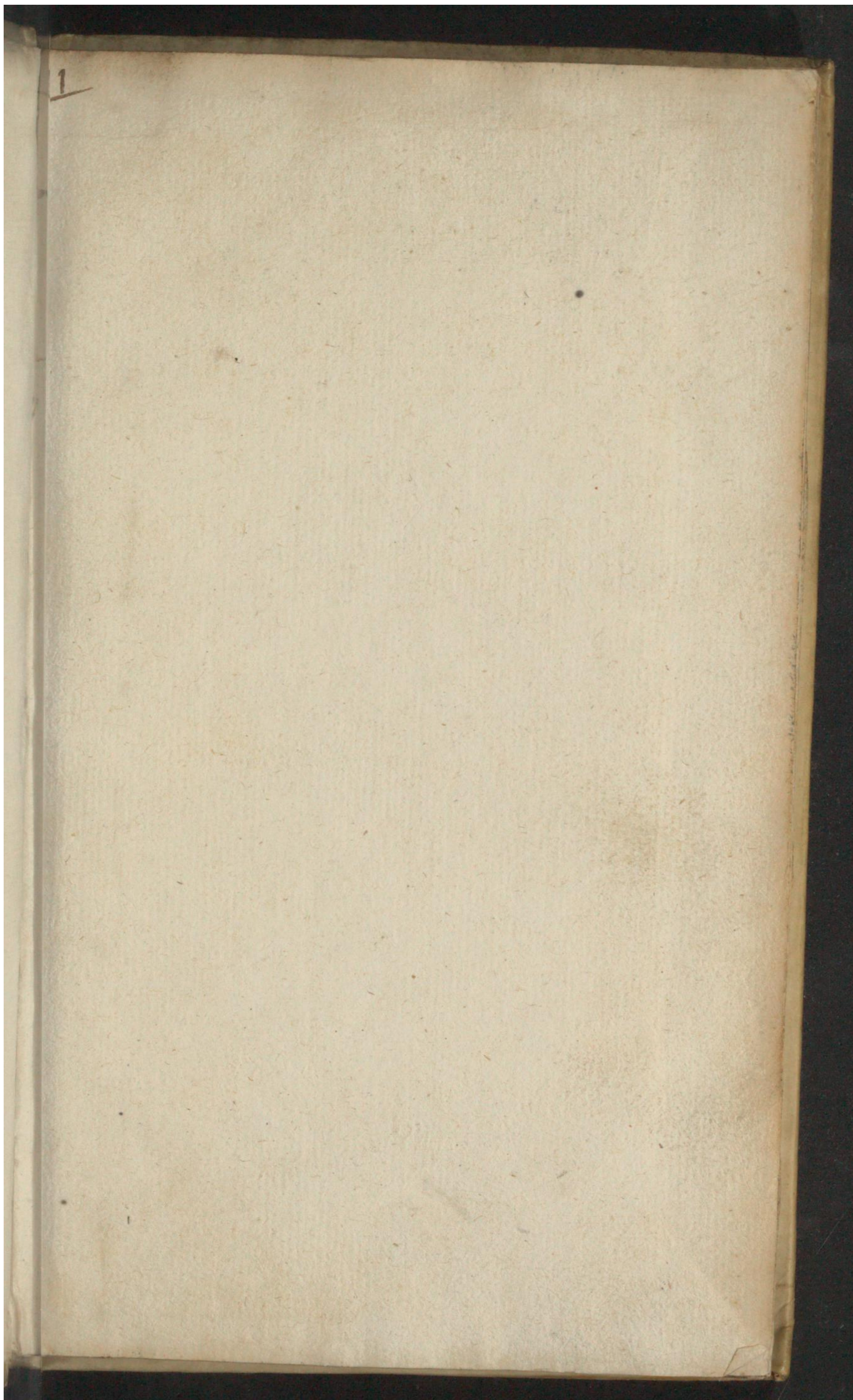

Auctor hujus Libri est Adamus Boreel,
estque valde impius

Adam. Boreel

AD LEGEM,

ET

AD TESTIMONIUM.

SIVE

Erotematica propositio & deductio quorundam conscientiæ casuum; præcipuè de publico Novi Testamenti cultu; aliisque, Christianismo vel necessariis, vel utilibus: exhibita Christianorum Ecclesiis & cœtibus illis, qui solam Veteris & Novi Testamenti scripturam pro unico fidei & morum Canone profitentur.

ANNO CIↃ IↃ C XLV.

LECTORI.

Amice lector; Quod autoris nomen, cæteræque opusculi circumstantiæ, hîc expressæ non sint, tuam in gratiam factum noris; ut lævo præjudicio, quod ex talibus plerumque oriri solet, præsertim quum ad adversæ invicem sententiæ partes scribitur, occurreretur: Alioqui nil est cur illa omnibus palàm esse nequeant. Interim, siquid horum nosti, preme; donec ipse autor, ubi id expedire judicarit, sese manifestaturus est. Vale, lege, judica, responde: at eâ lege, ut tibi, aliisque, dictum memineris.

IOAN. VII. V. 24.

Μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε.

Errata Typographica, ante libelli lectionem sic corrigantur.

Pag. 2. lin. 10. corrige *ut tibi aliisque dictum memineris*, *Ioan.* VII. Pag. 5. lin. 6. lege *Christianorum*. l. 16. *vero*, p. 6. l. 9. *pro Deo*. p. 11. l. 34. adde Ἰησοῦ χριστῷ. p. 14. l. 34. ad. τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ. p. 15. l. 12. * πολλῶν. l. 23. ad. ἀγγέλῳ. l. 33. ad. ἔργα σου, καὶ τὰ. p. 16. l. 28. *non-deflectere*. p. 17. l. 8. *inscié ab ea non-deflectère*, l. 22. leg. 26): *quad*. Ibid. *personarum*, p. 21. l. 19. *deditâ*. l. 29. *inscié ab*. l. 33. *ministris suis sinistri*. l. 34. *testimoniis*. p. 25, l. 10. *Imprimis*. p. 30. l. 4. *populum*, p. 34. l. 13. *explicationibus*, p. 36. l. 21. *deest scilicet*, p. 37. l. 1. *nomine*, l. 4. *homini*, l. 5. *fungendo*, l. 11. *glossis, sufficiat tanq*. l. 28. *beneplacitam*. p. 44. l. 18. *necessaria*. p. 48. l. 20. *mediantibus, &c*. p. 55. l. 23. *negare*. p. 62. l. 7. *reperientur*. p. 63. l. 24. *àpublicis*. p. 64. l. 10. *à publicorum*, l. 27. *abstinere*. p. 69. l. 17. *ulla*.

AD LEGEM,

ET

AD TESTIMONIUM.

SIVE

Erotematica propositio & deductio quorundam conscientiæ casuum; præcipuè de publico Novi Testamenti cultu; aliisque, Christianismo vel necessarijs, vel utilibus: exhibita Christianorum Ecclesijs & cœtibus illis, qui solam Veteris & Novi Testamenti scripturam pro unico fidei & morum Canone profitentur.

ARTICULUS I.

PRINCIPIO statuendum est, Deum Ecclesiam Christianam alij nulli fundamento superædificasse, quàm Jesu Christo; qui sanguinis sui pretio, eam sibi in peculiarem possessionem, dominus sponsus ac legislator ejus, acquisivit: ac proinde, genuinæ debitæque administrationis Ecclesiasticæ jus omne ac authoritatem, ab eo solo deduci debere: Media quoque ac modum genuinæ illius debitæque administrationis Ecclesiasticæ, alia esse nec posse nec debere, quàm quæ Christum eorum authorem esse arguant: adeò quidem, ut si in jure authoritate mediis ac modo ab ævo hodieque usitatæ administrationis Ecclesiasticæ, occurrant, de quibus aut certum est ea authore Christo instituta mandata vel beneplacitè permissa non esse; aut meritò dubitari potest, utrùm a Christo instituta mandata vel be-

neplacitè permissa sint; ea omnia ac singula ad genuinam illam debitamque Ecclesiæ administrationem adhiberi nec possint nec debeant.

II.

Quum autem promissio Christi, quâ Ecclesiæ fideliter sese in Dei fœdere gerenti, se, ad præfata illi porrò gratiosè & efficaciter conferenda & continuanda ad finem usque mundi adfuturum testatus est, in eo sita sit; quod spiritus ejus, & verbum ejus, ab Ecclesia illa non recedant: Considerandum utique vobis est, omnibus inquam & singulis Christianorum cœtibus qui solam Veteris & Novi Testamenti scripturam pro unica fidei & morum norma profitentur, præcipuè autem inter illos afflictis, quales hodie non pauci reperiuntur, utrùm & spiritus ille Christi promissus, & verbum illud Christi promissum, Ecclesiis vestris adsint: ne indebitâ utriusque absentiâ, Vos, & genuinâ debitâque administratione Ecclesiasticâ, & Christo quoque eatenus carere, fœdifragi, convincamini.

III.

Christus autem, quemadmodum unicus solus ac individuus est, quòd alium præterea vel alios secum socios quoad singulare illud opus ad quod Ecclesiæ à patre datus fuit, non admittat: haud secus, verbum illud Christi, unicum solum ac individuum est, quia aliud præterea verbum, vel alia secum socia quoad prædictum illud singulare opus ad quod Ecclesiæ à Deo datum fuit, non admittit.

IV.

Verbum autem illud Christi promissum, ideò inter operis istius alia, Ecclesiæ à Deo datum fuisse, inter omnes cœtus qui solam veteris & novi Testamenti scripturam pro unica fidei & morum norma profitentur, constat, nimirum ut id esset Ecclesiæque esset ὅλως insitè indubiè mereque verum externum medium, quô illa tanquam ordinariô mediô, tutissimè ad salutem pervenire posset.

V.

Si enim verbum illud, non ὅλως insitè indubiè merèque verum medium esset Ecclesiæque esset, omnium ipsi superstructorum fides vacillasset; neque ullus fidei illam absque scrupulo certitudinem, indè sibi vendicare potuisset: quo posito, nulla indè vera fidei certitudo, sed opinio, Christinanorum omnium animos occupasset; quod absit.

VI.

Quum igitur externum ordinarium medium λογικὸν à Deo Ecclesiæ Christianæ datum, ut fidei illa certitudo ac salus indè ei obveniret, sit unicum solum ac individuum illud verbum Christi promissum ὅλως insitè indubiè merèquè verum, cujus insitus scilicet ac indubius character, est omnis vel minimi erroris qualiscunque carentia, ac mera veritas: Considerandum vobis jam venit, utrùm hunc in finem, hôc duntaxat verbo promisso ὅλως insitè indubiè merèque vero Deus & Christus, præcipuum Novi Testamenti cultum, genuinam videlicet debitamque Euangelii prædicationem, quæ Dei nomine, id est loco & authoritate Dei, a ministris speciatim ac debitè ad eam missis datis & vocatis, tanquam præcipua genuinæ debitæque administrationis Ecclesiasticæ pars, peragenda est, primitùs inquam hoc duntaxat verbo promisso inchoari voluerit, inchoarit, ac instituerit; nec ne.

VII.

Certè, si primam eamque genuinam ac debitam Euangelij prædicationem, per Joannem Baptistam, per ipsum Dominum ac Apostolos ejus peractam, consideraveritis; negare utique non potestis, Deum illam primitùs inchoari voluisse, inchoatam illam ab illis, & a Deo Christoque institutam fuisse, duntaxat verbo illo promisso, ita ut dictum est, ὅλως insitè indubiè merèque vero.

VIII.

Adhibitum nempe fuiſſe ab illis in ipſa prima genuina debitaque Euangelij prædicatione, verbum orale, quod omnino inſitè eſſet ἀδιάφθορον, ὑγιὲς, ἀκατάγνωστον, in æternum manens, & de quo toto, quantum quantum erat, indubiè verèque dici poterat, ὁ λόγος ὁ σὸς ἀλήθειά ἐστι.

IX.

Similiter quoque non negabitis, prædictos Euangelij inchoatores & præcones ſpeciatim ac debitè ad eam miſſos datos & vocatos, verbum illud prædicaſſe Dei nomine ſeu Dei loco & authoritate, id eſt ita, ut tunc pro Dei legatione fungentes, Dei perſonam ſuſtinerent; ac qui illos tunc audirent, perinde eſſet acſi ipſummet Deum per ipſos loquentem audirent; adeò quidem, ut verbum illud eorum & ὅλως inſitè indubiè merèque verum eſſet, & tum ipſimet illi qui id prædicabant, tum ij qui illos pro Dei ut dictum eſt nomine euangelizantibus miniſtris jam receperant, perinde de ὅλως inſitè indubiè mera verbi illius veritate, ac de ipſiſſimo Dei verbo ὅλως inſitè indubiè merèque vero, ἀψεύστως perſuaſi eſſe poſſent & eſſent.

X.

Quemadmodum autem unicum duntaxat Euangelium eſt *a* Galat. 1. v. 6. 7. ita unicum duntaxat verbum Euangelii genuinum datur, *b* v. 8. 9. Quod eſt & vocatur ἀλήθεια, *c* Joan. 17. v. 14. 17. ὁ λόγος τῆς ἀληθείας, *d* Epheſ. 1. verſ. 13. τὸ λογικὸν ἄδολον γάλα. *e* 1. Pet. 2. v. 2. οὐ λόγος ἀνθρώπων, ἀλλὰ καθώς ἐστιν ἀληθῶς λόγος θεοῦ, *f* 1. Theſſ. 2. v. 13. quod οὐκ ἐγένετο ναὶ καὶ οὒ, ἀλλὰ ναὶ, *g* 2. Corinth. 1. v. 18. 19. 20. quod πάντα ἐν ἀληθείᾳ profert, *h* 2. Corinth. 1. v. 1. 18. 19. 20. cum cap. 7. v. 14. Item ῥῆμα κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα, *i* 1. Pet. 1. v. 25. id eſt, verbum illud Chriſti promiſſum ὅλως inſite indu-

indubie mereque verum: ad quod utique verbum, qui, ut pro Christo per illud Legatione fungerentur, *l* 2. Corinth. 5. v. 20. 1. Thessal. 2. vers. 13. ab eo dati sunt, *m* Ephes. 4. v. 11. limitatâ quoque probèque cognitâ legationis suæ commissione, *n* 1. Cor. 2. v. 12. 13. 16. Act 5. v. 20. Rom. 6. v. 17. & c. 16. v. 17. 1. Cor. 4. v. 17. 2. Joan. v. 9. 10. Judæ, v. 3. ac sufficientibus ad eam debite obeundam donis ab eo instructos fuisse, 2. Corith. 3. v. 5. 6. & cap. 4. v. 1. 2. & cap. 6. v. 4. 7. & cap. 7. v. 14. negari non potest.

a Gal. 1. v. 6. θαυμάζω ὅτι οὕτω ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι χριστοῦ, εἰς ἕτερον * εὐαγγέλιον.
v. 7. * ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο· εἰ μή τινές εἰσιν οἱ ταράσσοντες ὑμᾶς, καὶ θέλοντες μεταστρέψαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ.

b v. 8. ἀλλὰ καὶ * ἐὰν ἡμεῖς, ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ * εὐαγγελίζηται ὑμῖν παρ᾽ ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω.
v. 9 Ὡς προειρήκαμεν, καὶ ἄρτι πάλιν λέγω, * εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ᾽ ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω.

c Joan. 17. v. 14. * ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου, καὶ ὁ κόσμος ἐμίσησεν αὐτούς, &c.
v. 17. ἁγίασον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου. ὁ λόγος ὁ σὸς ἀλήθειά ἐστι.

d Ephes. 1. v. 13. ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς ἀκούσαντες * τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν, ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαντες ἐσφραγίσθητε τῷ πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ.

e 1. Pet. 2. v. 2. Ὡς ἀρτιγέννητα βρέφη, * τὸ λογικὸν ἄδολον γάλα ἐπιποθήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ αὐξηθῆτε.

f 1. Thessal. 2. v. 13. Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ ἀδιαλείπτως, ὅτι παραλαβόντες * λόγον ἀκοῆς παρ᾽ ἡμῶν, τοῦ θεοῦ, ἐδέξασθε * οὐ λόγον ἀνθρώπων, ἀλλὰ (καθώς ἐστιν ἀληθῶς) λόγον θεοῦ, ὃς καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν.

g 2 Corinth. 1. v. 18. πιστὸς δὲ ὁ θεὸς, ὅτι * ὁ λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς οὐκ ἐγένετο ναὶ καὶ οὔ.
v. 19. ὁ γὰρ τοῦ θεοῦ υἱὸς Ἰησοῦς χριστὸς ὁ ἐν ὑμῖν δι᾽ ἡμῶν * κηρυχθεὶς, δι᾽ ἐμοῦ καὶ Σιλουανοῦ καὶ Τιμοθέου, οὐκ ἐγένετο ναὶ καὶ οὔ, * ἀλλὰ ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν.
v. 20. ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ ναὶ, καὶ ἐν αὐτῷ τὸ ἀμὴν, τῷ θεῷ πρὸς δόξαν * δι᾽ ἡμῶν.

h 2. Cor.

h 2. Corinth. 1. v. 1. * Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ χριστοῦ διὰ θελήματος θεοῦ, * καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς, &c.

v. 18. 19. 20. Vide suprà litera *g*.

cap. 7. v. 14. ὅτι εἴ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι, οὐ κατῃσχύνθην, ἀλλ᾽ ὡς * πάντα ἐν ἀληθείᾳ ἐλαλήσαμεν ὑμῖν, οὕτω καὶ ἡ καύχησις ἡμῶν ἡ ἐπὶ Τίτου, ἀλήθεια ἐγενήθη.

i 1. Pet. 1. v. 25. * τὸ δὲ * ῥῆμα κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα. τοῦτο δέ ἐστι τὸ ῥῆμα τὸ εὐαγγελισθὲν εἰς ὑμᾶς.

l 2. Cor. 5. v. 20. * ὑπὲρ χριστοῦ οὖν * πρεσβεύομεν ὡς τοῦ θεοῦ παρακαλοῦντος δι᾽ ἡμῶν· δεόμεθα ὑπὲρ χριστοῦ, καταλλάγητε τῷ θεῷ.

1. Thess. 2. v. 13. διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ ἀδιαλείπτως, ὅτι * παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς * παρ᾽ ἡμῶν, τοῦ θεοῦ, ἐδέξασθε οὐ λόγον ἀνθρώπων, ἀλλὰ καθώς ἐστιν * ἀληθῶς λόγον θεοῦ, ὃς καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν.

m Ephes. 4. v. 11. καὶ αὐτὸς ἔδωκε τοὺς μὲν, ἀποστόλους; τοὺς δὲ, προφήτας; τοὺς δὲ, εὐαγγελιστάς; τοὺς δὲ, ποιμένας καὶ διδασκάλους.

n 1. Corinth. 2. v. 12. ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου ἐλάβομεν· ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ θεοῦ, * ἵνα εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν.

v. 13. * ἃ καὶ λαλοῦμεν, οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ᾽ ἐν διδακτοῖς πνεύματος ἁγίου, πνευματικοῖς πνευματικὰ συγκρίνοντες.

v. 16. τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου ὃς συμβιβάσει αὐτόν; * ἡμεῖς δὲ * νοῦν χριστοῦ ἔχομεν.

Act. 5. v. 20. πορεύεσθε, καὶ σταθέντες * λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ * πάντα τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς * ταύτης.

Rom. 6. v. 17. χάρις δὲ τῷ θεῷ, ὅτι ἦτε δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν * παρεδόθητε τύπον διδαχῆς.

cap. 16. v. 17. παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα παρὰ * τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖς * ἐμάθετε, ποιοῦντας, καὶ ἐκκλίνατε ἀπ᾽ αὐτῶν.

1. Cor. 4. v. 17. διὰ τοῦτο ἔπεμψα ὑμῖν Τιμόθεον, ὅς ἐστι τέκνον μου ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν κυρίῳ, ὃς ὑμᾶς ἀναμνήσει τὰς ὁδούς μου τὰς ἐν χριστῷ, * καθὼς πανταχοῦ ἐν * πάσῃ ἐκκλησίᾳ διδάσκω.

2. Joan.

2. Joan. v. 9. πᾶς ὁ παραβαίνων, καὶ μὴ μένων * ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ χριστοῦ, θεὸν οὐκ ἔχει· ὁ μένων * ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ χριστοῦ, οὗτος καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ἔχει.

v. 10. εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς, καὶ * ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν, καὶ χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε.

Judæ, v. 3. ἀγαπητοί, πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος γράφειν ὑμῖν περὶ τῆς κοινῆς σωτηρίας, ἀνάγκην ἔσχον γράψαι ὑμῖν, παρακαλῶν ἐπαγωνίζεσθαι τῇ * ἅπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἁγίοις * πίστει.

b 2. Cor. 3. v. 5. οὐχ ὅτι ἱκανοί ἐσμεν ἀφ' ἑαυτῶν λογίσασθαί τι, ὡς ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλ' * ἡ ἱκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ θεοῦ.

v. 6. * ὃς καὶ ἱκάνωσεν ἡμᾶς διακόνους καινῆς διαθήκης, οὐ γράμματος, ἀλλὰ * πνεύματος· τὸ γὰρ γράμμα ἀποκτείνει, τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ.

cap. 4. v. 1. Διὰ τοῦτο ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύτην, καθὼς ἠλεήθημεν, οὐκ ἐκκακοῦμεν.

v. 2. ἀλλ' ἀπειπάμεθα τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης, μὴ περιπατοῦντες ἐν πανουργίᾳ, μηδὲ δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ * τῇ φανερώσει τῆς ἀληθείας συνιστῶντες ἑαυτοὺς πρὸς * πᾶσαν συνείδησιν ἀνθρώπων * ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.

c. 6. v. 4. ἀλλ' * ἐν παντὶ συνιστῶντες ἑαυτοὺς * ὡς θεοῦ διάκονοι, &c.

v. 7. * ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει θεοῦ, * διὰ τῶν ὅπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν.

cap. 7. v. 14. ὅτι εἴ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι, οὐ κατῃσχύνθην, ἀλλ' ὡς * πάντα ἐν ἀληθείᾳ ἐλαλήσαμεν ὑμῖν, οὕτω καὶ ἡ καύχησις ἡμῶν ἡ ἐπὶ Τίτου ἀλήθεια ἐγενήθη.

XI.

Quandoquidem autem & particularium Ecclesiarum ævo Apostolico ministri, dati à Christo sunt, *a* Eph. 4. v. 11. Tit. 1. v. 5. 6. 7. cum 1. Cor. 14. v. 37. ad genuinum illud unici illius Euangelii verbum, *b* Tit. 1. v. 5. 6. 7. 9. & cap. 2. v. 7. 8. 2. Tim. 2. v. 2. Ephes. 4. vers. 12. 13. 14. 15. pro Christo legatione fungendo, *c* 2. Cor. 1. v. 1. 19. cum cap. 5. v. 20. Tit. 1. v. 5. 6. 7.

 cum

cum 1. Cor. 4. v. 1. 2. 1. Theſſ. 1. v. 1. cum c. 2. v. 13. prædicandum, *d* 2. Tim. 4. v. 2. & c. 2. v 2. Tit. 1. v. 9. Evidens utique eſt, eos quoque limitatâ probèq; cognitâ legationis ſuæ commiſſione, *e* 1. Corinth. 1. v. 1. cum c. 2. v. 12. 13. 14. 15. 16. item 2. Tim. 1. v. 13. 14. & c. 2. v. 2. Tit. 1. v. 9. 10. 11. Act. 15. v. 24. Rom. 6. v. 17. & c. 16. v. 17. 2. Joan. v. 9. 10. & ſufficientibus ad eam debitè obeundam donis inſtructos fuiſſe. *f* 2. Cor. 1. v. 1. 19. cum c. 3. v. 5. 6. Act. 14. v. 22. 23. & c. 20. v. 17. 18. 20. 21. 25. 26. 27. 32. 2. Tim. 2. v. 2. Tit. 1. v. 9. 10. 11. ac conſequenter debitè eam obire potuiſſe. *g* Act. 20. v. 28. 31. 32. 2. Tim. 2. v. 2. ac reverà (prout mox dicetur) obiiſſe. *h* 2. Corinth. 1. v. 1. 19. cum c. 4. v. 1. 2. & 1. Cor. 16. v. 10. Act. 15. v. 35. Apoc. 2. v. 8. 9. 10. 12. 13. 18. 19. & cap. 3. v. 7. 8. 9. 10. 11.

a Eph. 4. v. 11. καὶ * αὐτὸς ἔδωκε τοὺς μὲν, ἀποστόλους; τοὺς δὲ προφήτας; τοὺς δὲ εὐαγγελιστὰς; τοὺς δὲ, * ποιμένας καὶ διδασκάλους.

Tit. 1. v. 5. τούτου χάριν κατέλιπόν σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα τὰ λείποντα ἐπιδιορθώσῃ, καὶ * καταστήσῃς κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους, ὡς ἐγώ σοι διεταξάμην.

v. 6. * εἴ τις ἐστὶν ἀνέγκλητος, μιᾶς γυναικὸς ἀνὴρ, τέκνα ἔχων πιστὰ, μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας, ἢ ἀνυπότακτα.

v. 7. * Δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον * εἶναι, ὡς θεοῦ οἰκονόμον, &c.

1. Cor. 14. v. 37. εἴ τις δοκεῖ προφήτης εἶναι ἢ πνευματικὸς, ἐπιγινωσκέτω * ἃ γράφω ὑμῖν, ὅτι * τοῦ κυρίου εἰσὶν ἐντολαί.

b Tit. 1. v. 5. 6. 7. Vide ſuprà, literâ *a*. 9. ἀντεχόμενον * τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς ἢ καὶ παρακαλεῖν ἐν * τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαινούσῃ, καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν.

cap. 2. v. 7. περὶ πάντα σεαυτὸν παρεχόμενος τύπον καλῶν ἔργων, * ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἀδιαφθορίαν, σεμνότητα, ἀφθαρσίαν.

v. 8. * λόγον ὑγιῆ, ἀκατάγνωστον· ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῇ, * μηδὲν ἔχων περὶ ὑμῶν λέγειν * φαῦλον.

2. Tim. 2. v. 2. καὶ * ἃ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν

μαρτύρων, * ταῦτα παράθου πιστοῖς ἀνθρώποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἑτέρους διδάξαι.

Eph. 4. v. 12. πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων, * εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ.

v. 13. μέχρι καταντήσωμεν οἱ πάντες * εἰς τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως, καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ χριστοῦ.

v. 14. ἵνα * μηκέτι ὦμεν * νήπιοι, κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ διδασκαλίας, ἐν τῇ κυβείᾳ τῶν ἀνθρώπων, ἐν πανουργίᾳ, πρὸς τὴν μεθοδείαν τῆς πλάνης.

v. 15. * ἀληθεύοντες δὲ ἐν ἀγάπῃ, αὐξήσωμεν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ ὁ χριστός.

c 2. Cor. 1. v. 1. Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ χριστοῦ διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ * Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς, τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, σὺν τοῖς ἁγίοις πᾶσι, τοῖς οὖσιν ἐν ὅλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ.

v. 19. ὁ γὰρ τοῦ θεοῦ υἱὸς Ἰησοῦς χριστὸς ὁ ἐν ὑμῖν * δι' ἡμῶν κηρυχθεὶς, δι' ἐμοῦ καὶ * Σιλουανοῦ καὶ * Τιμοθέου, οὐκ ἐγένετο ναὶ καὶ οὒ, ἀλλὰ ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν.

C. 5. v. 20. * ὑπὲρ χριστοῦ * οὖν πρεσβεύομεν, ὡς τοῦ θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν· δεόμεθα ὑπὲρ χριστοῦ, καταλλάγητε τῷ θεῷ.

Tit. 1. v. 5. τούτου χάριν κατέλιπόν σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα τὰ λείποντα ἐπιδιορθώσῃ, καὶ καταστήσῃς κατὰ πόλιν * πρεσβυτέρους, ὡς ἐγώ σοι διεταξάμην.

v. 6. * εἴ τις ἐστὶν ἀνέγκλητος, μιᾶς γυναικὸς ἀνὴρ, &c.

v. 7. Δεῖ * γὰρ τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι, * ὡς θεοῦ οἰκονόμον, &c.

1. Cor. 4. v. 1. οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπος, ὡς ὑπηρέτας χριστοῦ, καὶ * οἰκονόμους μυστηρίων θεοῦ.

v. 2. ὃ δὲ λοιπὸν, ζητεῖται * ἐν τοῖς οἰκονόμοις, ἵνα πιστός τις εὑρεθῇ.

1. Thess. 1. v. 1. Παῦλος καὶ * Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ, καὶ κυρίῳ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

Cap. 2. v. 13. διὰ τοῦτο καὶ * ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ ἀδιαλείπτως, ὅτι * παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ' ἡμῶν, τοῦ θεοῦ, ἐδέξασθε * οὐ λόγον ἀνθρώπων, ἀλλὰ καθώς ἐστιν ἀλη-

θῶς λόγον θεοῦ, ὃς καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν.

d 2. Tim. 4. v. 2. * κήρυξον τὸν λόγον· * ἐπίστηθι εὐκαίρως ἀκαίρως· * ἔλεγξον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ καὶ * διδαχῇ.

Cap. 2. v. 2. καὶ ἃ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα παράθου πιστοῖς ἀνθρώποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἑτέρους * διδάξαι.

Tit. 1. v. 9. ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς ᾖ καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαινούσῃ, καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν..

e 1. Cor. 1. v. 1. Παῦλος κλητὸς ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ * Σωσθένης ὁ ἀδελφός.

Cap. 2. v. 12. * ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου ἐλάβομεν, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ θεοῦ, ἵνα εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν.

v. 13. * ἃ καὶ λαλοῦμεν οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς πνεύματος ἁγίου, πνευματικοῖς πνευματικὰ συγκρίνοντες.

v. 14. ψυχικὸς δὲ ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ θεοῦ· μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστι, καὶ οὐ δύναται γνῶναι, ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίνεται.

v. 15. ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνακρίνει μὲν πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται.

v. 16. Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου ὃς συμβιβάσει αὐτόν; * ἡμεῖς δὲ * νοῦν Χριστοῦ ἔχομεν.

2. Tim. 1. v. 13. * ὑποτύπωσιν ἔχε ὑγιαινόντων λόγων, ὧν παρ' ἐμοῦ ἤκουσας ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

v. 14. τὴν καλὴν * παρακαταθήκην φύλαξον διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν.

C. 2. v. 2. καὶ * ἃ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ * διὰ πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα παράθου πιστοῖς ἀνθρώποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἑτέρους διδάξαι.

Tit. 1. v. 9. * ἀντεχόμενον τοῦ * κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς ᾖ καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ * τῇ ὑγιαινούσῃ, καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν.

v. 10. εἰσὶ γὰρ πολλοὶ ἀνυπότακτοι, ματαιολόγοι, καὶ φρεναπάται, μάλιστα οἱ ἐκ περιτομῆς.

v. 11. οὓς * δεῖ ἐπιστομίζειν· οἵτινες ὅλους οἴκους ἀνατρέ-

πουσι,

πουσι, διδάσκοντες ἃ μὴ δεῖ, αἰσχροῦ κέρδους χάριν.

Act. 15. v. 24. ἐπειδὴ ἠκούσαμεν ὅτι τινὲς ἐξ ἡμῶν ἐξελθόντες ἐτάραξαν ὑμᾶς λόγοις, ἀνασκευάζοντες τὰς ψυχὰς ὑμῶν, λέγοντες περιτέμνεσθαι καὶ τηρεῖν τὸν νόμον, * οἷς οὐ διεστειλάμεθα.

Rom. 6. v. 17. χάρις δὲ τῷ θεῷ, ὅτι ἦτε δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν * παρεδόθητε τύπον διδαχῆς.

C. 16. v. 17. παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα, * παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖς * ἐμάθετε, ποιοῦντας, καὶ ἐκκλίνατε ἀπ' αὐτῶν.

2. Joan. v. 9. * Πᾶς ὁ παραβαίνων, καὶ μὴ μένων * ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ χριστοῦ, θεὸν οὐκ ἔχει· ὁ μένων * ἐν τῇ διδαχῇ χριστοῦ, οὗτος καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ἔχει.

V. 10. εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς, καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν, καὶ χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε.

f 2. Cor. 1. v. 1. Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ χριστοῦ διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ * Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς, τῇ ἐκκλησίᾳ, &c.

V. 19. ὁ γὰρ τοῦ θεοῦ υἱὸς Ἰησοῦς χριστὸς, ὁ ἐν ὑμῖν δι' ἡμῶν κηρυχθεὶς, δι' ἐμοῦ καὶ * Σιλουανοῦ καὶ Τιμοθέου, οὐκ ἐγένετο ναὶ καὶ οὔ, ἀλλὰ ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν.

C. 3. v. 5. οὐχ ὅτι ἱκανοί ἐσμεν ἀφ' ἑαυτῶν λογίσασθαί τι ὡς ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλ' * ἡ ἱκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ θεοῦ.

V. 6. * ὃς καὶ ἱκάνωσεν ἡμᾶς διακόνους καινῆς διαθήκης, οὐ γράμματος ἀλλὰ πνεύματος· τὸ γὰρ γράμμα ἀποκτείνει, τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ.

Act. 14. v. 22. ἐπιστηρίζοντες τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν, παρακαλοῦντες ἐμμένειν * τῇ πίστει, καὶ ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.

V. 23. χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς * πρεσβυτέρους κατ' ἐκκλησίαν, προσευξάμενοι μετὰ νηστειῶν, * παρέθεντο αὐτοὺς τῷ κυρίῳ * εἰς ὃν ἐπεπιστεύκεισαν.

C. 20. v. 17. ἀπὸ δὲ τῆς Μιλήτου πέμψας εἰς Ἔφεσον μετεκαλέσατο τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας.

V. 18. Ὡς δὲ παρεγένοντο πρὸς αὐτὸν, εἶπεν αὐτοῖς, ὑμεῖς ἐπίστασθε ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἀφ' ἧς ἐπέβην εἰς τὴν Ἀσίαν, πῶς μεθ' ὑμῶν τὸν πάντα χρόνον ἐγενόμην.

V. 20. Ὡς * οὐδὲν ὑπεστειλάμην τῶν συμφερόντων, τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν καὶ διδάξαι ὑμᾶς δημοσίᾳ καὶ κατ' οἴκους.

V. 21. * διαμαρτυρόμενος Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησι τὴν εἰς τὸν

θεὸν * μετάνοιαν, καὶ πίστιν τὴν εἰς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν χριστόν.

V. 25. καὶ νῦν ἰδοὺ ἐγὼ οἶδα ὅτι οὐκ ἔτι ὄψεσθε τὸ πρόσωπόν μου ὑμεῖς πάντες ἐν οἷς διῆλθον κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.

V. 26. * διὸ μαρτύρομαι ὑμῖν ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ, * ὅτι καθαρὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ αἵματος πάντων.

V. 27. * οὐ γὰρ ὑπεστειλάμην τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ.

V. 32. καὶ * τανῦν παρατίθεμαι ὑμᾶς, ἀδελφοί, τῷ θεῷ καὶ * τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, τῷ δυναμένῳ ἐποικοδομῆσαι καὶ δοῦναι ὑμῖν κληρονομίαν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσι.

2. Tim. 2. V. 2. καὶ ἃ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα * παράθου πιστοῖς ἀνθρώποις, * οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἑτέρους διδάξαι.

Tit. 1. V. 9. * ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου, ἵνα * δυνατὸς ᾖ καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαινούσῃ, καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν.

V. 10. εἰσὶ γὰρ πολλοὶ ἀνυπότακτοι, ματαιολόγοι, καὶ φρεναπάται, μάλιστα οἱ ἐκ περιτομῆς.

V. 11. οὓς δεῖ ἐπιστομίζειν· οἵτινες ὅλους οἴκους ἀνατρέπουσι, διδάσκοντες ἃ μὴ δεῖ, αἰσχροῦ κέρδους χάριν.

g Act. 20. V. 28. * προσέχετε οὖν ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους, * ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ, * ἣν περιεποιήσατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος.

V. 31. * διὸ γρηγορεῖτε, μνημονεύοντες, ὅτι τριετίαν νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρύων νουθετῶν ἕνα ἕκαστον.

V. 32. καὶ * τανῦν παρατίθεμαι ὑμᾶς, ἀδελφοί, τῷ θεῷ καὶ * τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, τῷ δυναμένῳ ἐποικοδομῆσαι καὶ δοῦναι ὑμῖν κληρονομίαν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσι.

2. Tim. 2. V. 2. καὶ ἃ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα παράθου * πιστοῖς ἀνθρώποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἑτέρους * διδάξαι.

b 2. Cor. 1. V. 1. Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ χριστοῦ διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ * Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς, τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, σὺν τοῖς ἁγίοις, πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐν ὅλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ.

V. 19. ὁ γὰρ τοῦ θεοῦ υἱὸς Ἰησοῦς χριστὸς, ὁ ἐν ὑμῖν δι' ἡμῶν κηρυχθεὶς, δι' ἐμοῦ καὶ * Σιλουανοῦ καὶ Τιμοθέου, οὐκ ἐγένετο ναὶ καὶ οὔ, ἀλλὰ ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν.

C. 4. V. 1. Διὰ τοῦτο * ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύτην, καθὼς ἠλεήθημεν, * οὐκ ἐκκακοῦμεν.

V. 2. ἀλλ' * ἀπειπάμεθα τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης, μὴ περιπατοῦντες ἐν πανουργίᾳ, * μηδὲ δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ * τῇ φανερώσει τῆς ἀληθείας συνιστῶντες ἑαυτοὺς πρὸς πᾶσαν συνείδησιν ἀνθρώπων ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.

1. Cor. 16. v. 10. ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος, βλέπετε ἵνα ἀφόβως γένηται πρὸς ὑμᾶς· * τὸ γὰρ * ἔργον κυρίου ἐργάζεται ὡς καὶ ἐγώ.

Act. 15. v. 35. Παῦλος δὲ καὶ Βαρνάβας διέτριβον ἐν Ἀντιοχείᾳ, * διδάσκοντες καὶ * εὐαγγελιζόμενοι μετὰ καὶ ἑτέρων πολλῶν τὸν λόγον τοῦ κυρίου.

Apoc. 2. v. 8. καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐκκλησίας Σμυρναίων γράψον· τάδε λέγει ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ὃς ἐγένετο νεκρὸς καὶ ἔζησεν.

V. 9. * οἶδά σου τὰ ἔργα καὶ τὴν θλῖψιν καὶ τὴν πτωχείαν, * πλούσιος δὲ εἶ, καὶ τὴν βλασφημίαν τῶν λεγόντων Ἰουδαίους εἶναι ἑαυτοὺς, καὶ οὐκ εἰσὶν, ἀλλὰ συναγωγὴ τοῦ σατανᾶ.

V. 10. * μηδὲν φοβοῦ ἃ μέλλεις πάσχειν· ἰδοὺ μέλλει βαλεῖν ἐξ ὑμῶν ὁ διάβολος εἰς φυλακὴν, ἵνα πειρασθῆτε· καὶ ἕξετε θλῖψιν ἡμερῶν δέκα. * γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου, καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς.

V. 12. καὶ τῷ τῆς ἐν Περγάμῳ ἐκκλησίας γράψον· τάδε λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομφαίαν τὴν δίστομον τὴν ὀξεῖαν.

V. 13. * οἶδα τὰ ἔργα σου, καὶ ποῦ κατοικεῖς, ὅπου ὁ θρόνος τοῦ σατανᾶ, καὶ * κρατεῖς τὸ ὄνομά μου, καὶ * οὐκ ἠρνήσω τὴν πίστιν μου, καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐν αἷς Ἀντίπας ὁ μάρτυς μου ὁ πιστὸς, ὃς ἀπεκτάνθη παρ' ὑμῖν ὅπου κατοικεῖ ὁ σατανᾶς.

V. 18. καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Θυατείροις ἐκκλησίας γράψον· τάδε λέγει ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὡς φλόγα πυρὸς, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ.

V. 19. * οἶδά σου τὰ ἔργα, καὶ τὴν ἀγάπην, καὶ τὴν * διακονίαν, καὶ τὴν * πίστιν, καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ * τὰ ἔσχατα πλείονα τῶν πρώτων.

C. 3. V. 7. καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφείᾳ ἐκκλησίας γράψον· τάδε λέγει ὁ ἅγιος, ὁ ἀληθινὸς, ὁ ἔχων τὴν κλεῖδα τοῦ Δαβίδ· ὁ ἀνοίγων καὶ οὐδεὶς κλείει καὶ κλείει καὶ οὐδεὶς ἀνοίγει.

V. 8. οἶδά σου τὰ ἔργα· ἰδοὺ δέδωκα ἐνώπιόν σου θύραν ἀνεῳγμένην,

καὶ

καὶ οὐδεὶς δύναται κλεῖσαι αὐτήν· ὅτι * μικρὰν ἔχεις δύναμιν,
καὶ * ἐτήρησάς μου τὸν λόγον, καὶ * οὐκ ἠρνήσω τὸ ὄνομά μου.
V. 9. ἰδοὺ δίδωμι ἐκ τοῦ συναγωγῆς τοῦ σατανᾶ τῶν λεγόντων ἑαυ-
τοὺς Ἰουδαίους εἶναι, καὶ οὐκ εἰσὶν, ἀλλὰ ψεύδονται. ἰδοὺ ποιήσω
αὐτοὺς ἵνα ἥξωσι καὶ προσκυνήσωσιν ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου, καὶ
γνῶσιν ὅτι ἐγὼ ἠγάπησά σε.
V. 10. ὅπ * ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς * μου, * καγὼ
σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς
οἰκουμένης ὅλης, πειράσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς.
V. 11. ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ· * κράτει ὃ ἔχεις, ἵνα μηδεὶς
* λάβῃ τὸν στέφανόν σου.

XII.

Quum igitur verbum Euangelicum prædictorum illorum Euangelii inchoatorum & præconum, particularium item jam dictorum ministrorum, ad quod à Deo utrique & dati & donis instructi fuerunt, quodque debitè præstare potuerunt, fuerit unicum solum ac individuum illud verbum Christi promissum; nulla utique in eo, quoad ὅλως insitè indubiè meram illius essentialem veritatem, differentia esse potest: sed personæ quæ unicum illud Euangelii verbum pro Deo legatione fungendo prædicare debebant & poterant, eâ in re ab invicem discrepabant, quod quædam illarum pro Deo legatione fungendo, in verbi illius merâ puritate semper starent, & ab ea deflectere sive consciè sive insciè nec vellent nec possent; quales erant apostoli eorumque similes: quædam autem illarum personarum pro Deo legatione fungendo, aut in verbi illius mera puritate stare, &, vel consciè vel insciè ab ea non deflectere, aut, ab ea & consciè & insciè deflectere, possent; quales erant præfati illi particularium Ecclesiarum ministri: Harum autem personarum quæ aut stare ut dictum est aut deflectere poterant, quædam, licet deflectere ut dictum est possent, tamen vel consciè vel insciè non deflectebant, quales erant illi qui Mysterium fidei ac verbi illius quo pollebant depositum in bonâ (quod facere

poterant) conſcientiâ ſervabant, & ad publicum Dei nomine miniſterium adhibebant, ut Timotheus (1.Corinth. 16. v. 10. 1. Tim. 4. v. 6), Titus (2. Cor. 8. v. 23. & c. 12. v. 18.), Epaphras (Coloſſ. 1. v. 7.), Tychicus (Coloſſ. 4. v. 7.), eorumq; ſimiles (2.Cor. 8. v. 23.): quædam autem illarum, licet pro Deo legatione fungendo, in verbi illius mera puritate ſtare, &, vel conſcie vel inſcie, ab ea non deflectere poſſent, nihilominus tamen vel neglectu donorum ſuorum, vel jacturâ bonæ conſcientiæ, vel affectuum & paſſionum ſuarum abuſu, vel deditâ etiam operâ, ſive inſcie ſive conſcie a puritate illa verbi Euangelici deflectebant, quales reputari poſſunt illi qui lignum fœnum & ſtipulam fundamento ſuperædificarent (1.Cor. 3. v. 10. 11. 12.), οἱ ἑτεροδιδασκαλοῦντες (1. Tim. 1. verſ. 3. 4.), οἱ ἐργάται δόλιοι (2. Cor. 11. v. 13.), οἱ λύκοι βαρεῖς μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου, οἱ λαλοῦντες διεστραμμένα τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς μαθητὰς ὀπίσω αὐτῶν (Actor. 20. v. 29. 30.), ut & ὁ φιλοπρωτεύων & φλυαρῶν Diotrephes (3. Joan. v. 9. 10.), Hymenæus, Alexander, & Philetus (1. Tim. 1. v. 19. 20, 2.Timoth. 2. v. 16. 17. 18.), cæterique ſimiles illius ævi ψευδοδιδάσκαλοι (1. Joan. 2. v. 18. 19. 26.) quædam denique illarum perſonarum: tametſi in verbi illius mera puritate, nomine Dei legatione fungendo, tunc ſtarent, nihilominus tamen particulari ac proprio alicui affectui ſuo perperam indulgentes, unanimem Eccleſiæ per illud unà cum aliis Euangelii miniſtris ædificationem eâ ratione non procurabant; quales illi reputari poſſunt de quibus Paulus apoſtolus Philip. 1. v. 12. Γινώσκειν δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοί, ὅτι τὰ κατ᾽ ἐμὲ μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν. 13. ὥστε τοὺς δεσμούς μου φανεροὺς ἐν Χριστῷ γενέσθαι ἐν ὅλῳ τῷ πραιτωρίῳ καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσι. 14. καὶ τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν ἐν κυρίῳ, πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου, περισσοτέρως τολμᾶν ἀφόβως τὸν λόγον λαλεῖν. 15. Τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνον καὶ ἔριν· Τινὲς δὲ καὶ δι᾽ εὐδοκίαν τὸν Χριστὸν κηρύσσουσιν. 16. Οἱ μὲν ἐξ ἐριθείας τὸν Χριστὸν καταγγέλλουσιν, οὐχ ἁγνῶς, οἰόμενοι θλίψιν ἐπιφέρειν τοῖς δεσμοῖς μου. 17. οἱ δὲ ἐξ ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι. 18. Τί γάρ; πλὴν παντὶ τρόπῳ εἴτε προφάσει εἴτε ἀληθείᾳ Χριστὸς

καταγγέλλεται· καὶ ἐν τούτῳ χαίρω, ἀλλὰ καὶ χαρήσομαι. 19. οἶδα γὰρ ὅτι τοῦτό μοι ἀποβήσεται εἰς σωτηρίαν διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως καὶ ἐπιχορηγίας τοῦ πνεύματος Ἰησοῦ χριστοῦ.

XIII.

Quum autem populus istius ævi, τὸ χρίσμα ἀψευδὲς haberet, & veritatem nosset (1. Joan. 2. v.20. 27.21.), in ea staret & confirmatus esset (1. Pet. 5. v.12. 2. Pet. 1. v. 12.), repletus & ditatus esset omni (necessaria) cognitione (Rom. 15. v. 14. 1. Cor. 1. v. 5 6.7.8.), haberet mutuam cum apostolis fidem æquè pretiosam, imò sanctissimam (Rom. 1. v. 8. 12. 2. Pet. 1. v. 1. Judæ, v. 20.), doctrinam apostolicam didicisset, eique prout prædicata ab iis erat credidisset, eamque recepisset (Roman. 16. v. 17. 2. Thess. 2. v. 15. 1. Cor. 15. v. 11. Hebr. 10. v. 26. Act. 8. v. 14.), doctrinam illam prout ipsis tradita erat retinere posset (1. Cor. 11. v. 2. Actor. 2. v. 42.), abundaret omnino πίστει, καὶ λόγῳ, καὶ γνώσει, καὶ πάσῃ σπουδῇ (2. Cor. 8. v. 7.), veritas Euangelii penes ipsum permaneret (Gal. 2. v. 5.), sermone veritatis seu Euangelio salutis suæ per Spiritum sanctum obsignatus esset (Eph. 1. v. 13.), haberet sanctificationem Spiritûs & πίστιν ἀληθείας (2. Thess. 2. v. 13.), doctrinæ apostolicæ typum haberet (Rom. 6. v. 17. Judæ v. 3.), spiritus seu doctrinam utrùm ex Deo essent nec ne, probare posset (1. Joan. 4. v. 1 2. 3. 2. Joan. v. 9. 10. Hebr. 13. v. 9.), fide sanus esse posset & esset (Tit. 1. v. 13. Apoc. 2. v. 25.), posset ἐπιμένειν τῇ πίστει τεθεμελιωμένος, καὶ ἑδραῖος, καὶ μὴ μετακινούμενος ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου quod audiverat (Coloss. 1. v. 23.), sciret quomodò deberet ambulare & Deo placere (1. Thess. 4. v. 1. 2.), ac consequenter (Hebr. 11. v. 6.) unicam illam (Eph. 4. v. 5.) fidem nosset, &c. Quum inquam istius ævi populus prædictis polleret, facilè utiq; animadvertere poterat utrùm & quinam particulares ministri a verbi illius puritate deflecterent, nec ne: ac proinde, etiamsi particularium Ecclesiarum ministri, neglectu donorum suorum, deditâ operâ, &c.,

ab insitâ illâ ὅλως indubie merâ veritate deflectere (ut dictum est) possent; nil tamen inde ejusmodi populo, dona sua prædictum in finem adhibenti, periculi erat, utpote qui id apprime nosse poterat a 1. Joan. 2. v. 20. 21. 24. 26. 27. 28. & 2. Joan. v. 9. 10.

a 1. Joan. 2. v. 20. καὶ * ὑμεῖς χρίσμα ἔχετε ἀπὸ τοῦ ἁγίου, καὶ * οἴδατε πάντα.

V. 21. οὐκ ἔγραψα ὑμῖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' * ὅτι οἴδατε αὐτὴν, καὶ ὅτι πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ ἔστι.

V. 24. ὑμεῖς οὖν * ὃ ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἐν ὑμῖν μενέτω. ἐὰν ἐν ὑμῖν μείνη ὃ ἀπ' ἀρχῆς ἠκούσατε, καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ υἱῷ καὶ ἐν τῷ πατρὶ μενεῖτε.

V. 26. ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν περὶ τῶν πλανώντων ὑμᾶς.

V. 27. καὶ * ὑμεῖς τὸ χρίσμα ὃ ἐλάβετε ἀπ' αὐτοῦ, ἐν ὑμῖν μένει, καὶ οὐ χρείαν ἔχετε ἵνα τὶς διδάσκη ὑμᾶς, ἀλλ' ὡς τὸ αὐτὸ χρίσμα διδάσκει ὑμᾶς περὶ πάντων, καὶ ἀληθές ἐστι, καὶ οὐκ ἔστι ψεῦδος, καὶ καθὼς ἐδίδαξεν ὑμᾶς, μενεῖτε ἐν αὐτῷ.

V. 28. καὶ νῦν, τεκνία, * μένετε ἐν αὐτῷ· ἵνα ὅταν φανερωθῇ, ἔχωμεν παῤῥησίαν, καὶ μὴ αἰσχυνθῶμεν ἀπ' αὐτοῦ, ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ.

2. Joan. v. 9. Πᾶς ὁ παραβαίνων καὶ μὴ μένων * ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ χριστοῦ, θεὸν οὐκ ἔχει· ὁ μένων * ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ χριστοῦ, οὗτος καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ἔχει.

V. 10. εἴτις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς, καὶ * ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν, καὶ * χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε.

XIV.

Neque tamen propter defectionem quorundam talium ministrorum, ipsius doni quo instituti erant & pollebant integritas minùs sarta tecta erat apud omnes illos reliquos particulares ministros, qui fidei mysterium in bonâ conscientiâ servabant; utpote qui, ut suprà ostensum est, legationem illam ad quam à Christo dati & instructi erant, debitè obire poterant & reverà obibant: quamvis enim particulares illius ævi ministri deflectere possent, & inter illos essent qui reverà deflecterent, id

 tamen

tamen non magis derogat veritati integritatis institutionis eorum, quæ fuit (ut vidimus) cum verbo Euangelii ὅλως insitè indubiè merèque vero, quàm protoplastarum labilitas & lapsus derogat veritati primævæ eorum integritatis in qua à Deo creati sunt; quemadmodum enim quia protoplastæ labi potuerunt & lapsi sunt, ideò negari non potest eos in integritate omnis labis experte creatos fuisse, in eaque perstare potuisse; ita etiam, tametsi particulares illi ministri deflectere possent & deflecterent, nihilominus tamen eos cum verbo Euangelii ὅλως insitè indubiè merèque vero institutos fuisse, in eoque perstare potuisse, negari non potest.

XV.

Adhæc; quemadmodum inter particulares illos ministros erant qui reverà deflecterent, ità etiam inter illos erant qui reverà non deflecterent; nempe illi qui καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ ex bonis fructibus se bonas arbores esse probabant, quales tunc plurimi, & in ipsis Euangelii primis initiis omnes erant (etsi postea nonnulli sensim deflexerint): adeò quidem, ut fideles illius ævi non solerent probare spiritus illorum Euangelii ministrorum, quos pro genuinis ac fidelibus (ut erant) Dei servis jam receperant & experti erant; prout id evidens est ex 1. Joan. 4. v. 1. de probandis spiritibus; ibi enim non dicitur, ne ulli, sed ne omni spiritui crederent; & ratio redditur, non propter genuinos ac fideles Euangelii jam cognitos & receptos ministros id fieri oportere, sed propter falsos ministros & prophetas qui vel deflexerant vel sese in Ecclesiam intruserant: alia enim res erat, quum ministri illi genuini necdum pro talibus recepti à populo & experientiâ comprobati essent; quemadmodum id tam ex ipsius Domini ad Judæos (Joan. 7. v. 14. 15. 16. 17. 18.) alloquio, quàm Berœensium exemplo (Act. 17. v. 10. 11. 12.) manifestum est: eo enim in casu, verbum illud genuinorum Euangelii ministrorum populo de eo dubitanti examinandum relinquebatur, non quasi error

ibi insitè aut esset, aut a populo ullus unquam deprehendi posset; sed ut dubitans examinator post debitum ejus examen ἀψεύστως persuasus esset errorem ibi insitè nec esse, nec ullum unquam deprehendi posse; quod adeò verum est, ut sive verbi illius examinator errorem in eo se deprehendisse dixerit vel crediderit, sive nullum in eo errorem se deprehendisse asseruerit, verbum illud eorum perinde ut antea ὅλως insitè indubiè merèque verum maneat (1.Cor.14 v.37.38.): postquam autem ministros illos jam pro genuinis receperunt & experti sunt, obtinet illud (1 Thess. 2. v. 13.) διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς (nempe Paulus, Silvanus, & Timotheus, c.1. v.1.) εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ ἀδιαλείπτως, ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ' ἡμῶν, τοῦ θεοῦ, ἐδέξασθε οὐ λόγον ἀνθρώπων, ἀλλὰ καθώς ἐστιν ἀληθῶς, λόγον θεοῦ, ὃς καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν: ac proinde quemadmodum nunc temporis de hodiernarum Ecclesiarum ministris Deum timentibus & ita à populo jam cognitis & receptis, nemo qui eos pro talibus jam recepit & expertus est, vel suspicari vult, eos debitâ operâ, quum concionantur, à Veritate, quæ ipsis probè cognita fuerit, deflectere velle, sed omni potiùs conatu eos allaborare ne alicubi vel consciè vel insciè ab ea deflectant, persuasus est; ita etiam illius ævi populum, de ministris suis Deum timentibus ab eoque sic jam cognitis & receptis, nil minus suspicatum esse, sed ministros illos suos dona sua quàm optimè poterant tunc adhibere, sibi persuasisse, nullâ ratione negari potest: qui utique ministri quia (ut vidimus) in verbi illius merâ puritate stare poterant, &, vel consciè vel insciè, ab eâ non-deflectendi potestate prædìti erant; per se sequitur, illos id quod facere & poterant & cupiebant, tunc reverà præstitisse: ac proinde, ratio nulla erat quòd fideles illius ævi de talibus ministris quid suspicarentur, donec contrariis cùm pravæ doctrinæ tum vitæ testimonis sese genuinorum Dei nomine ministrorum æstimiô indignos reddidissent: quod utique, si à ministris illis committeretur, sciri ab illius ævi fidelibus apprimè potuisse, jam antè Artic. 13. ostensum fuit.

XVI.

Tametsi autem quidam particularium ævo apostolico ministrorum, reverà ab ὅλως insitè indubiè merèque vero illo Euangelii verbo deflecterent; non ideò tamen statim ministerio excidebant: quia prout deflectere, ita iterum resipiscere, & in rectam illam viam redire poterant *a* Apoc. 3. v. 1. 2. 3. 14. 15. 16. 17. 18. 19: Coloss. 4. v. 17: 1. Tim. 1. v. 3. 4. ; ac proinde spes erat, illos iterum ad integritatem primævæ eorum institutionis reversuros, quâ Christus ipsis facultatem contulerat ad ὅλως insitè indubiè merèque verum Euangelicum sermonem, pro Deo legatione fungendo, prædicandum; quam facultatem, & in prædicationis eorum initiis reverà in actum deduxerant, &, postea etsi deflexissent, iterum, modò sibi non deessent, redintegrare poterant: ac proinde, quia juxta Christi institutionem & voluntatem cum verbo ὅλως insitè indubiè merèque vero instituti eoque instructi, & per apostolos aut viros apostolicos speciatim ac debitè ad legatione pro Deo fungendum vocati erant; adhæc, quia in primæva illa institutionis eorum veritate perstare poterant; ac deinde, etiamsi jam tunc in ea non starent, iterum ad eam redire possent; ideò inquam, statim ministrorum Euangelii titulo & functione non excidebant, quia spes erat illos iterum ad divina illa initia (quod facere poterant) reversuros: quod locum non habuisset, si neque ab ipsis ministerii eorum initiis sermo eorum Euangelicus à Christo ut per illum pro Deo legatione fungerentur institutus fuisset; neque facultatem nacti unquam fuissent sermonem ὅλως insitè indubiè merèque verum prædicandi; neque in veritate illa debita, etsi maxime voluissent & conati essent, stare potuissent; neque spes ulla fuisset eos ad veritatem illam primæ Christi ministrorum Euangelii institutionis pertingere posse: summâ, si nunquam antea requisita primæ Christi (Eph. 4. v. 11. &c.) institutionis vel reverà præstitissent, vel præstare potuissent, vel etiamnùm tunc possent: iis enim in

casibus per se sequitur, illos qui in re aliqua nunquam steterunt, ne quidem illâ excidere aut excidisse, multò minùs in eâ etiamnum perstare aut stare dici posse.

n. Apoc. 3. v. 1. καὶ * τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίας
γράψον· τάδε λέγει ὁ ἔχων τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ, καὶ ἑπτὰ ἀστέ-
ρας· οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι * τὸ ὄνομα ἔχεις ὅτι ζῇς, καὶ νεκρὸς εἶ.
V. 2. * γίνου γρηγορῶν, καὶ * στήριξον τὰ λοιπὰ ἃ μέλλει
ἀποθανεῖν· οὐ γὰρ εὕρηκά σου τὰ ἔργα πεπληρωμένα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.
V. 3. * μνημόνευε οὖν * πῶς εἴληφας, καὶ ἤκουσας, καὶ τήρει
καὶ μετανόησον. ἐὰν οὖν μὴ γρηγορήσῃς, ἥξω ἐπί σε ὡς κλέπτης,
καὶ οὐ μὴ γνῷς ποίαν ὥραν ἥξω ἐπί σε.
V. 14. καὶ * τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐκκλησίας Λαοδικέων γράψον·
τάδε λέγει ὁ Ἀμήν, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς καὶ ἀληθινός, ἡ ἀρχὴ τῆς κτί-
σεως τοῦ θεοῦ.
V. 15. οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι * οὔτε ψυχρὸς εἶ, οὔτε ζεστός.
ὄφελον ψυχρὸς εἴης ἢ ζεστός.
V. 16. οὕτως, ὅτι * χλιαρὸς εἶ, καὶ οὔτε ψυχρὸς οὔτε ζεστός,
* μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός μου.
V. 17. ὅτι λέγεις ὅτι πλούσιός εἰμι καὶ πεπλούτηκα, καὶ οὐδενὸς
χρείαν ἔχω· καὶ οὐκ οἶδας ὅτι * σὺ εἶ ὁ ταλαίπωρος, καὶ
* ἐλεεινός, καὶ * πτωχός, καὶ * τυφλός, καὶ * γυμνός.
V. 18. * συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι παρ' ἐμοῦ χρυσίον πεπυρω-
μένον ἐκ πυρὸς * ἵνα πλουτήσῃς, καὶ * ἱμάτια λευκὰ ἵνα
περιβάλῃ, καὶ μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνη τῆς γυμνότητός σου·
καὶ * κολλούριον ἔγχρισον τοὺς ὀφθαλμούς σου, ἵνα βλέπῃς.
V. 19. ἐγὼ ὅσους ἐὰν φιλῶ, * ἐλέγχω καὶ * παιδεύω· ζή-
λωσον οὖν καὶ * μετανόησον.
Coloss. 4. v. 17. καὶ εἴπατε * Ἀρχίππῳ, βλέπε τὴν
* διακονίαν ἣν παρέλαβες ἐν κυρίῳ ἵνα αὐτὴν * πληροῖς.
1. Tim. 1. v. 3. καθὼς παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ,
πορευόμενος εἰς Μακεδονίαν, ἵνα παραγγείλῃς * τισὶ μὴ ἑτε-
ροδιδασκαλεῖν.
V. 4. * μηδὲ προσέχειν μύθοις καὶ γενεαλογίαις ἀπεράντοις, αἵ-
τινες ζητήσεις παρέχουσι μᾶλλον ἢ οἰκονομίαν θεοῦ τὴν ἐν πίστει.

XVII.

Quare, quum in institutione Christi, ad dona attendendum

dendum sit cum quibus particulares ministri ab eo instituti sunt, non autem ad donorum illorum voluntarium vel negligentem abusum; certum autem jam sit, Christum particularium etiam Ecclesiarum ministris potestatem dedisse verbi ὅλως insitè indubiè mereque veri pro Deo legatione fungendo prædicandi, omnesque eos qui inter particulares ministros pii erant & fideles (quod esse poterant) Christi ministri, illud consequenter præstare potuisse, & reverà (ut vidimus) præstitisse; qui autem id quum possent non præstiterunt, fidelium ac piorum Christi ministrorum numero accenseri non debeant, (qui utique ab istius ævi populo pro talibus satis, ut diximus, cognosci poterant): id inquam hâc in consideratione agendum restat, ut omissis illis negligentiâ aut deditâ operâ a veritate illâ quam norant & proferre poterant deflectentibus, utpote qui a prima illa Christi institutione ejusque donis recesserunt, eos solos consideremus, qui tunc temporis juxta Christi primam Euangelii ministrorum institutionem (Eph. 4. v. 11. 12. 13. 14. 15. 16.) se ut conformare poterant, ita reverà conformabant, nimirum apostolos cæterosque eorum similes, particularium item Ecclesiarum ministros, donis suis fideliter (quod facere poterāt) pro Deo legatione fungendo utentes; qui utique utrique instituti a Christo & instructi (ut vidimus) erant, commissionem itidem suam & inchoabant & continuabāt verbo ὅλως insitè indubiè merèque vero: Ac proinde, qui illos quoque particularium Ecclesiarum ministros pro Christo legatione fungentes tunc audirent, perinde erat acsi ipsummet Deum per ipsos aut per apostolos loquentem audirent (2. Cor. 1. v. 1. 19. cum c. 5. v. 20. & 1. Cor. 16. v. 10.); adeò quidem ut verbum eorum & ὅλως insitè indubiè merèque verum esset, & de ὅλως insitè indubiè merâ veritate illâ verbi eorum tum ipsimet illi particulares ministri qui id prædicabant, tum ii qui illos pro Dei ut dictum est nomine Euangelizantibus ministris jam receperant, perinde ac de ipsissimo Dei verbo ὅλως insitè indubiè mereq; vero, ἀψεύστως persuasi esse possent, & essent.

XVIII. Hisce

XVIII.

Hiſce igitur de genuino debitoque Euangelij verbo, miniſtrorumque per id pro Deo legatione fungentium commiſſione, & ad eam debitè obeundam facultate, præmiſſis: neceſſe videtur, quaſdam primùm quæſtiones, tanquam graviſſimos conſcientiæ caſus vobis planiſſimo minimèque fucato ſtylo proponere, ſeriò atque ullo ſine præjudicio, juxta S. Scripturam, in Dei timore corda & renes ſcrutantis, examinandas; ut ex illarum vera manifeſtaque deciſione, Lux Euangelij evidentiùs pateſcat. Hôc ergò fine, inprimis quærendum eſt. Utrùm Deus alicubi in S. ſcriptura, ullis Eccleſiæ ſuæ miniſtris alijſve mandarit aut beneplacitè permiſerit, ut genuina illa debitaque Euangelij prædicatio, quæ Dei nomine, id eſt loco & authoritate Dei, ſeu pro Deo legatione fungendo, primitùs inchoata (ut dictum eſt) & inſtituta à Deô fuit duntaxat verbo illo Chriſti promiſſo ὅλως inſitè indubiè merèque vero, omnino ſcilicet inſitè ἀδιαφθόρῳ, ὑγιεῖ, ἀκαταγνώστῳ, in æternum manente, & de quo toto quantum quantum erat, indubiè verèque dici poterat Verbum tuum eſt veritas; videlicet quod & ὅλως inſitè indubiè merèque verum erat, & de quo tum illi qui id prædicabant, tum qui illos jam ut dictum eſt receperant, perinde ac de ipſiſſimo Dei verbo ὅλως inſitè indubiè merèque vero, ἀψεύστως perſuaſi eſſe poterant & erant; ut illa, inquam, genuina debitaque Euangelij prædicatio, deinceps Dei ut dictum eſt nomine, ab illis, ſive conſciè ſive inſciè, continuaretur verbo non-ὅλως inſitè indubiè merèque vero, id eſt non-omnino inſitè ἀδιαφθόρῳ, ὑγιεῖ, ἀκαταγνώστῳ, non in æternum manente, & de quo toto quantum quantum eſt, indubiè verèque dici non poteſt Verbum tuum eſt veritas; videlicet quod nec ὅλως inſitè indubiè merèque verum eſt; nec de quo tum ipſimet illi continuatores, tum ij qui continuatorum iſtorum illos qui Eccleſiarum miniſtri ſunt, pro Dei ut dictum eſt nomine Evangelizantibus miniſtris, eorum autem alios illos qui Eccleſiarum miniſtri non ſunt, pro genuinis cæ-

teroquin Dei ut dictum est nomine continuatoribus jam receperunt; de quo inquam utrique, tametsi quàm-maximè velint & conentur, perinde ac de ipsissimo Dei verbo ὅλως insitè indubiè merèque vero, ἀψεύστως nec persuasi sunt nec esse possunt. Item, utrùm Deus, nomine ut dictum est suo, ullam Euangelij prædicationem, a ministris speciatim ac debitè ad eam missis datis & vocatis primitùs inchoari & continuari voluerit, instituerit, mandarit, aut beneplacitè permiserit, quæ Dei nomine seu Dei ut dictum est loco & authoritate, sive consciè sive insciè ab ijs alijsve perageretur verbo itidem ut dictum est non-ὅλως insitè indubiè merèque vero?

In re autem tanti momenti, qualis est euangelici sermonis, nomine Dei seu Dei ut dictum est loco & authoritate prædicandi qualitas & administratio, mirum videri non debet quando de ea quæstio est, quòd institutio aliqua Dei prævia, vel mandatum aliquod divinum, vel beneplacita aliqua ad minimum Dei permissio è SS. Literis petatur, juxta quæ cæteroquin Ecclesia Christiana sese componat: fieri namque non potest, quòd gravissimum hunc Christianismi articulum, ac præcipuum Novi Testamenti cultum ejusque rationem, Deus nulli prædictorum superstruxisset.

XIX.

Sin igitur ad prædictam quæstionem dicatur, quòd Deus id alicubi in SS. Literis Veteris ac Novi Testamenti (hasce enim solas pro unico fidei ac morum Canone publicè profitemini) mandarit, inchoari continuarique voluerit, ac instituerit, oportet S. Scripturæ loca vel locum proferre, in quibus id Deus mandatum, inchoatum, continuatum, & institutum voluit: similiter, si dicatur, quòd Deus id alicubi in SS. literis beneplacitè permiserit; oportet itidem ut S. Scripturæ loca vel locus proferantur, in quibus id beneplacitè permissum esse probetur; ac tum rem penitiùs considerabimus.

XX.

Sin autem responsum fuerit, Deum nullibi in S. Scriptura ullis ecclesiæ suæ ministris aliisve mandasse, aut bene-

pla-

placitè permisisse, ut genuina illa debitaque Euangelii prædicatio, quæ Dei ut dictum est nomine, duntaxat verbo illo ὅλως insitè indubiè merèque vero primitùs inchoata ut dictum est & instituta à Deo fuit, deinceps Dei nomine ab illis sive consciè sive insciè continuaretur verbo quod est non-ὅλως insitè indubiè merèque verum, non-omnino scilicet insitè ἀδιάφθορον, ὑγιὲς, ἀκαταγνωστον, in æternum manens, & de quo toto quantum quantum est, indubiè verèque dici non potest ὁ λόγος ὁ σὸς ἀλήθειά ἐστι; videlicet quod nec ὅλως insitè indubiè merèque verum est, nec de quo tum ipsimet illi continuatores, tum ij qui continuatorum istorum illos qui ecclesiarum ministri sunt pro Dei ut dictum est nomine euangelizantibus ministris, eorum autem alios illos qui ecclesiarum ministri non sunt, pro genuinis cæteroquin Dei ut dictum est nomine continuatoribus jam receperunt, de quo inquam utrique tametsi quàm-maximè velint & conentur, perinde ac de ipsissimo Dei verbo ὅλως insitè indubiè merèque vero, ἀψεύστως nec persuasi sunt nec esse possunt: Item, Deum nomine ut dictum est suo, nullam Euangelii prædicationem à ministris speciatim ac debitè ad eam missis datis & vocatis primitùs inchoari & continuari voluisse, instituisse, mandasse, aut beneplacitè permisisse, quæ Dei ut dictum est nomine sive consciè sive insciè ab ijs aliisve perageretur verbo itidem non-ὅλως insitè indubiè merèque vero, ut dictum est: Tum porrò interrogari possunt ecclesiarum vestrarum tam populus quàm ministri; Utrùm igitur non exstante Dei in SS. literis hâc de re mandato aut beneplacitâ permissione divinâ, alicui licitum sit genuinam illam debitamque euangelij prædicationem, duntaxat verbo illo ὅλως insitè indubiè merèque vero, Dei ut dictum est nomine primitùs à Deo inchoatam & institutam, continuare deinceps Dei nomine sive consciè sive insciè verbo ut dictum est non-ὅλως insitè indubiè mereque vero? Item, Utrùm non exstante Dei in SS. literis hac de re institutione, mandato, aut beneplacitâ permissione divinâ, alicui licitum sit prædicationem Euangelij ullam, Dei ut dictum est nomine, sive consciè sive insciè primitùs inchoare, continuare, instituere, &

peragere verbo itidem non-ὅλως insitè indubiè merèque vero?

XXI.

Si dicatur, quòd alicui id licitum sit; oportet ut locus vel loca S. Scripturæ, ut & rationes proferantur, quibus id probetur: & tum de re tota accuratè cogitabimus.

XXII.

Sin autem responsum fuerit, nemini, non exstante Dei in SS. literis hâc de re mandato, institutione, aut beneplacitâ permissione divinâ, id licitum esse: Tum quærendum est; Utrùm igitur illi, qui non exstante Dei in SS. literis hâc de re mandato, institutione, aut beneplacitâ permissione, nihilominus tamen genuinam illam debitamque euangelij prædicationem, duntaxat verbo illo ὅλως insitè indubiè merèque vero, Dei ut dictum est nomine primitus inchoatam & institutam, continuant Dei nomine id est Dei loco & authoritate seu tanquam pro Deo legatione fungendo, sive consciè sive insciè, verbo ut dictum est non-ὅλως insitè indubiè merèque vero: item, qui similiter Euangelij prædicationem ullam, Dei nomine seu tanquam pro Deo legatione fungentes, sive consciè sive insciè, primitùs inchoant, continuant, instituunt & peragunt, verbo ut dictum est non-ὅλως insitè indubiè merèque vero; utrùm inquam illi, eô ipsô, cultum prædicationis Euangelij administrent prout Deus eum nomine suo administrari vult; an autem, eô ipsô, illum administrent prout ipsis bonum videtur, ipsique volunt?

XXIII.

Si dicatur, illos cultum prædicationis Euangelij eô ipsô administrare prout Deus eum nomine suo administrari vult: oportet voluntatem illam Dei, & rationes proferre; ut eas perpendamus.

XXIV.

Sin autem responsum fuerit, illos cultum prædicationis Euangelij eô ipsô administrare non prout Deus eum no-

mine ſuo adminiſtrari vult; ſed illum eô ipſô adminiſtrare prout ipſis bonum videtur, ipſique volunt: Tum quærendum eſt; Utrùm ij, qui præcipuum Novi Teſtamenti cultum, à primis ejus initijs & deinceps Dei ut dictum eſt nomine adminiſtrant non prout Deus eum nomine ſuo adminiſtrari vult, ſed Dei nomine ſeu tanquam pro Deo legatione fungentes eum à primis ejus initijs & deinceps adminiſtrant prout ipſis bonum videtur ipſique volunt, eô ipſô incurrant in ἐθελοθρησκείας crimen, nec ne? præſertim (ut Art. 22. dictum quoque fuit) poſtquam jam norunt, Deum aliter fieri velle quàm ipſi faciunt; item, poſtquam cultum illum ſuum tollere poſſunt.

XXV.

Si dicatur, quòd tales in ἐθελοθρησκείας crimen non incurrant; oportet rationes proferre, ut de illis cogitetur.

XXVI.

Sin autem reſponſum fuerit, quòd tales ipſiſſimum ἐθελοθρησκείας crimen eô ipſô cultu ſuô committant: Tum quærendum eſt; Utrùm Deus in SS. literis ullibi inſtituerit, mandarit, vel beneplacitè permiſerit ullam miſſionem aut vocationem ad cultum nomine Dei, id eſt loco & authoritate Dei ſeu pro Deo legatione fungendo peragendum, qui à primis ejus initijs & deinceps ipſiſſimo illo ἐθελοθρησκείας crimine laborat?

XXVII.

Si dicatur, quòd Deus talem miſſionem aut vocationem in SS. literis ullibi inſtituerit, mandarit vel beneplacitè permiſerit; oportet loca vel locum SS. literarum proferre, ut de illis cogitemus.

XXVIII.

Sin autem reſponſum fuerit, quod Deus nullam talem miſſionem aut vocationem in SS. literis inſtituerit, mandarit, vel beneplacitè permiſerit: Tum quærendum eſt; Utrùm igitur illi qui prædicto ἐθελοθρησκείας crimine in cultu illo ſuo quem Dei nomine ſeu tanquam pro Deo

legatione fungentes peragunt, laborant, legitimam ullam Deoque placentem miſſionem aut vocationem, ad talem cultum, mediante tali Euangelij prædicatione, ad populum nomine Dei, id eſt loco & authoritate Dei, habitâ, peragendum, habeant; nec ne?

XXIX.

Si dicatur, quòd tales jam dictam miſſionem aut vocationem habeant; oportet talis effati rationes proferre; ut de illis cogitetur.

XXX.

Sin autem reſponſum fuerit, quòd tales legitimam nullam &c. miſſionem aut vocationem habeant: Tum quærendum eſt; Utrùm tales, talem prædicationem, nomine Dei, id eſt loco & authoritate Dei, ſeu tanquam pro Deo legatione fungendo nihilominus adhibentes, Eccleſias per talem prædicationem, ad quam (ut vidimus) nullam Deo placentem ac legitimam miſſionem aut vocationem habent, erigere & colligere Dei nomine, id eſt Dei loco & authoritate, cum Dei mandato vel beneplacita permiſſione poſſint, nec ne?

XXXI.

Si dicatur, quòd nihilominus Eccleſias ut dictum eſt erigere & colligere poſſint; oportet mandatum illud, vel beneplacitam illam Dei permiſſionem, ut & rationes proferre; ut de ijs cogitetur.

XXXII.

Sin autem reſponſum fuerit, quòd tales, mediante tali prædicatione, Eccleſias erigere & colligere, Dei ut dictum eſt nomine, cum Dei mandato vel beneplacita permiſſione non poſſint: Tum quærendum eſt; Utrùm igitur illi, qui nihilominus mediante tali ut dictum eſt prædicatione, Eccleſias & erigunt Dei nomine & colligunt, αὐτοκατάκριτοι in illo opere ſint, & contra conſcientiam ſuam peccent, nec ne? videlicet poſtquam jam cognoverunt, ſe in verbo illo ſuo quod eum in finem Dei nomi-
ne ſeu

ne ſeu tanquam pro Deo legatione fungendo prædicant, neque ullo Dei mandato neque ullâ beneplacitâ permiſſione divinâ niti; item, poſtquam cultum illum ſuum voluntarium tollere (quum poſſint) nolunt.

XXXIII.

Si dicatur, quòd tales non ſint αὐτοκατάκριτοι, neque contra conſcientiam ſuam peccent; oportet rationes proferre; ut de illis cogitetur.

XXXIV.

Sin autem reſponſum fuerit, quòd tales αὐτοκατάκριτοι in opere iſto ſint; & contra conſcientiam ſuam peccent: Tum quærendum eſt; Utrùm populus, poſtquam ei innotuit Eccleſiarum ſuarum miniſtros ita ut dictum eſt αὐτοκατακρίτους eſſe, videlicet quia (inter alia) nullo Dei mandato vel beneplacitâ permiſſione divinâ, in prædicatione ſuâ, Dei ut dictum eſt nomine prædictum in finem ad populum habitâ, ſe niti norunt; item, quia cultum illum ſuum voluntarium tollere (quum poſſint) nolunt; utrùm inquam talis populus, tunc, juxta Dei mandatum vel beneplacitam permiſſionem perſuaſus eſſe poſſit, ſe a talibus miniſtris, ex mandato divino vel beneplacitâ permiſſione divinâ, mediante tali prædicatione, nomine Dei ſeu tanquam a miniſtris pro Deo legatione fungentibus, Deo in Eccleſiam colligi, nec ne?

XXXV.

Si dicatur, quòd talis populus de eo ut dictum eſt perſuaſus eſſe poſſit; oportet rationes proferre; ut de illis cogitetur.

XXXVI.

Sin autem reſponſum fuerit, quòd talis populus de eo ut dictum eſt perſuaſus eſſe non poſſit: Tum quærendum eſt; Utrùm talis populus, qui nihilominus a talibus, mediante tali prædicatione, ſe Dei nomine, ſeu loco & authoritate Dei, tanquam Deo in Eccleſiam colligi patitur, benè eâ in re agat; nec ne?

XXXVII.

Si dicatur quòd talis populus ea in re benè agat; oportet rationes proferre; ut de illis cogitetur.

XXXVIII.

Sin autem responsum fuerit, quòd talis populus eâ in re benè non agat: Tum quærendum est; Utrùm cum Dei mandato vel beneplacitâ permissione conveniat, populum Deo & Dei ut dictum est nomine colligi verbo, quod insitè atque indubiè ejusdem veritatis & naturæ est ac verbum illud per quod Deus nomine ut dictum est suo Euangelij prædicationem inchoavit & instituit; an autem verbo, quod nec insitè nec indubiè ejusdem veritatis & naturæ est ac verbum illud per quod Deus nomine suo Evangelij prædicationem inchoavit & instituit?

XXXIX.

Si dicatur, quòd cum Dei mandato vel beneplacita permissione conveniat, populum Deo & Dei ut dictum est nomine colligi verbo quod nec insitè nec indubiè ejusdem veritatis & naturæ est ac verbum illud per quod Deus nomine suo Euangelij prædicationem inchoavit & instituit; oportet mandatum illud Dei, vel beneplacitam illam permissionem, ac rationes proferre; ut de illis cogitetur.

XL.

Sin autem responsum fuerit, quòd cum Dei mandato vel beneplacita permissione conveniat, populum Deo & Dei ut dictum est nomine colligi verbo quod insitè atque indubiè ejusdem veritatis & naturæ est ac verbum illud per quod Deus nomine ut dictum est suo, Euangelij prædicationem inchoavit & instituit: Tum quærendum est; Utrùm sacer veteris & novi Testamenti contextus, insitè atque indubiè sit ejusdem veritatis & naturæ ac verbum illud per quod Deus nomine ut dictum est suo Euangelij prædicationem inchoavit & instituit, an autem verbum non-ἀδιάφθορον, non-ἀκαταλάγνωστον, &c. quale suprà descripsimus?

XLI.

Si dicatur, quòd verbum non-ἀδιάφθορον, non-ἀκατάγνωστον, &c. quale ſuprà deſcripſimus, inſitè atque indubiè ſit ejuſdem veritatis & naturæ ac verbum illud per quod Deus nomine ut dictum eſt ſuo Euangelii prædicationem inchoavit & inſtituit; oportet rationes hujus rei proferre; ut de illis cogitetur.

XLII.

Sin autem reſponſum fuerit, ſacrum Veteris & Novi Teſtamenti contextum, inſitè atque indubiè ejuſdem eſſe veritatis & naturæ ac verbum illud per quod Deus nomine ſuo Euangelii prædicationem inchoavit & inſtituit: Tum quærendum eſt; Utrùm igitur cum Dei mandato vel beneplacita permiſſione conveniat, populum Deo & Dei ut dictum eſt nomine colligi ipſiſſimo ſacro veteris & Novi Teſtamenti contextu ὅλως inſitè indubiè merèque vero; an autem verbo non-ὅλως inſitè indubiè merèq; vero, non-ἀδιαφθόρῳ, non-ἀκαταγνώστῳ, &c. quale ſuprà deſcripſimus.

XLIII.

Si dicatur, cùm Dei mandato vel beneplacita permiſſione convenire, ut id fiat verbo non-ὅλως inſitè indubiè merèque vero, &c. oportet mandatum illud, vel beneplacitam illam permiſſionem, ut & rationes proferre; ut de illis cogitetur.

XLIV.

Sin autem reſponſum fuerit, quod cùm Dei mandato vel beneplacita permiſſione conveniat, populum Deo & Dei ut dictum eſt nomine colligi ipſiſſimo ſacro veteris & Novi Teſtamenti contextu: Tum quærendum eſt; Utrùm verbum aliquod etiamnum ſit inter homines, præter verbum ſcriptum veteris & Novi Teſtamenti, quod inſitè atque indubiè ejuſdem ſit veritatis & naturæ ac verbum illud per quod Deus nomine ut dictum eſt ſuo, Euangelii prædicationem inchoavit & inſtituit.

XLV.

Si dicatur, quòd tale ut dictum est verbum, etiamnum inter homines sit; oportet verbum illud indicare & proferre; ut de illo cogitetur.

XLVI.

Sin autem responsum fuerit, nullum verbum etiamnum esse inter homines, præter verbum veteris & Novi Testamenti scriptum, quod insitè atque indubiè ejusdem sit veritatis & naturæ ac verbum illud per quod Deus Euangelii prædicationem, nomine ut dictum est suo, inchoavit & instituit: Tum quærendum est; Utrùm igitur verbum illud Dei scriptum, prout est & jacet, absque ullis ejus explicationibus sit medium salvificæ fidei, nomine Dei id est Dei loco & authoritate seu pro Deo legatione fungendo ingenerandæ, sicuti erat verbum illud prout est & jacet absque ullis ejus explicationibus, per quod Deus nomine suo id est Dei loco & authoritate seu pro Deo legatione fungendo ut dictum est, Euangelii prædicationem inchoavit & instituit.

XLVII.

Si dicatur, quòd verbum illud Dei scriptum, prout est & jacet, &c. non sit tale medium: oportet rationes proferre; ut de illis cogitetur.

XLVIII.

Sin autem responsum fuerit, quòd verbum illud scriptum, prout est & jacet, sit tale medium; insitè enim atq; indubiè ejusdem veritatis est & naturæ cum verbo illo orali ὅλως insitè indubiè merèque vero: Tum quærendum est; Utrùm auditus scripti istius verbi, prout est & jacet, sit auditus verbi Dei, per quem Dei nomine id est Dei loco & authoritate seu pro Deo legatione fungendo, fides salvifica homini conciliatur; sicuti erat auditus verbi illius prout est & jacet, cum quo Deus nomine ut dictum est suo Euangelii prædicationem inchoavit & instituit.

XLIX.

Si dicatur, quòd auditus ille verbi ſcripti non ſit ejuſmodi auditus; oportet rationes proferre; ut de illis cogitetur.

L.

Sin autem reſponſum fuerit, quòd auditus ille verbi ſcripti ſit ejuſmodi auditus: Tum quærendum eſt; Utrùm igitur nudus ille verbi illius ſcripti auditus ſufficiat, ut mediante eo fides illa homini, nomine Dei id eſt loco & authoritate Dei ſeu pro Deo legatione fungendo, concilietur; nec ne?

LI.

Si dicatur, quòd nudus ille verbi illius ſcripti auditus ad id non ſufficiat: Tum quærendum eſt; Utrùm ea quæ auditum illum ſupplere Dei nomine id eſt Dei loco & authoritate ſeu tanquam pro Deo legatione fungendo debent, nempe nudum auditum verbi illius ſcripti, nomine Dei prædictum in finem adhibiti, utrùm inquam ea ſint meliora, paria, vel minora prædicto auditu?

LII.

Si dicatur, quòd ſint meliora; oportet oſtendere ubi illa ſint, et ea proferre; ut de illis cogitetur.

LIII.

Si dicatur, quòd ſint paria; oportet itidem oſtendere ubi illa ſint, eaque proferre; ut de illis cogitetur.

LIV.

Sin autem dicatur, quòd ſint minora prædicto auditu: Tum quærendum eſt; Utrùm minora illa, inſitè atque indubiè ejuſdem ſint veritatis & naturæ cum verbo auditus illius, nempe ὅλως inſitè indubiè merèque vera, id eſt ἀδιάφθορα, ἀκατάγνωστα, in æternum manentia, merè ἀλήθεια; an autem non-ὅλως inſitè indubiè merèque vera, id eſt non-ἀδιάφθορα, non-ἀκατάγνωστα, non-in æternum manentia, non-merè ἀλήθεια?

LV.

Si dicatur, quòd minora illa inſitè atque indubiè ejuſdem ſint veritatis & naturæ cum verbo auditus illius, &c. oportet minora illa proferre; et quærendum eſt, utrùm, ſi talia ſint, minora hîc jure dici poſſint? & ubi id præſtitum fuerit, tunc de illis cogitabimus.

LVI.

Sin autem dicatur, quòd minora illa inſitè atque indubiè non ſint ejuſdem veritatis & naturæ cum verbo auditûs illius, &c. ſed quod ſint non-ὅλως inſitè indubiè merèque vera, id eſt non-ἀδιάφθορα, non-ἀκατάγνωστα, &c. Tum quærendum eſt; Utrum Deus in ſcripto ſuo verbo alicubi mandarit vel beneplacitè permiſerit, ut verbo ſuo ſcripto ὅλως inſitè indubiè merèque vero, id eſt ἀδιαφθόρῳ, ἀκαταγνώστῳ, in æternum manenti, & quod mere ἀλήθεια eſt, adderetur Dei nomine id eſt Dei loco & authoritate ſeu tanquam pro Deo legatione fungendo, ſupplementum verbi non-ὅλως inſitè indubiè merèque veri, id eſt non-ἀδιαφθόρου, non-ἀκαταγνώστου, non-in æternum manentis, & quod non-merè ἀλήθεια eſt; quô videlicet ſupplementô, id quod verbo Dei ſcripto ὅλως inſite indubiè merèque vero deeſt, ſcilicet ad fidem ſalvificam mediante nudo ejus auditu homini nomine ut dictum eſt Dei conciliandam, ſuppleretur?

LVII.

Si dicatur, Deum id in verbo ſuo ſcripto alicubi mandaſſe vel beneplacitè permiſiſſe; oportet locum vel loca proferre; ut de illis cogitetur.

LVIII.

Sin autem reſponſum fuerit, Deum id in verbo ſuo ſcripto nullibi mandaſſe vel beneplacitè permiſiſſe: Tum utique certum eſt, tale verbum, ſupplementi loco non eſſe Dei nomine id eſt Dei loco & authoritate, ſeu tanquam pro Deo legatione fungendo adjiciendum verbo illi ſcripto, quo ut dictum eſt mediante, fidei audi-

auditus, Dei ut dictum est nomine venit; ac proinde, affirmativa quæstionis articuli L. teneri debet, nempe, nudum illum verbi Dei scripti auditum sufficere ad fidem salvificam, homini nomine Dei id est loco & authoritate Dei seu pro Deo legatione fungendo conciliandam, absque ullis ad auditum illum additamentis quibuscunque.

LIX.

Sin autem ad articuli L. quæstionem responsum fuerit, quòd nudus auditus scripti illius verbi Dei, prout verbum illud est & jacet, absque ullis commentis explicationibus aut glossis sufficiat, tanquam auditus, Dei ut dictum est nomine adhibitus, ad fidem salvificam homini conciliandam: Tum quærendum est; Utrùm igitur auditus ille scripti illius verbi Dei, publicè, tanquam verum ac genuinum medium fidei salvificæ publicum (publicô videlicet cultu, Dei ut dictum est nomine, per auditum illum exhibitô) adhiberi debeat, nec ne?

LX.

Si dicatur, quòd auditus ille eum in finem publicè adhiberi non debeat; oportet rationes proferre; ut de illis cogitetur.

LXI.

Sin autem responsum fuerit, quòd auditus ille prædictum in finem publicè adhiberi debeat: Tum quærendum est; Utrùm alius præterea publicus auditus, tanquam verum ac genuinum publicum medium, ad fidem salvificam homini nomine Dei id est loco & authoritate Dei seu pro Deo legatione fungendo per id conciliandam, adhiberi etiamnum juxta Dei in S. scriptura institutionem mandatum vel beneblacitam permissionem divinam possit, nec ne?

LXII.

Si dicatur, quòd alius præterea publicus auditus adhiberi ut dictum est possit; oportet S. scripturæ locum vel loca, ut & auditum illum, proferre; ut de illis cogitetur.

LXIII.

Sin autem responsum fuerit, quòd alius præterea publicus auditus, nomine Dei ut dictum est adhiberi etiamnum juxta Dei in S. scriptura institutionem mandatum vel beneplacitam permissionem non possit: Tum quærendum est; Utrùm igitur ab ævo hodieque juxta Dei in S. scriptura institutionem mandatum vel beneplacitam permissionem fiat, nec ne, quod publice auditus ille ministrorum concionatorius tanquam verum ac genuinum publicum medium ad fidem salvificam hominibus nomine Dei id est Dei loco & authoritate seu pro Deo legatione fungendo per id conciliandam adhibeatur, titulo genuini verbi Dei prædicati incrustetur, publicoque scripti illius verbi Dei auditui præferatur? quum jam constare potuerit & constiterit, auditum illum qui mediantibus concionibus illis fit, non esse auditum qui Dei nomine id est loco & authoritate Dei, seu pro Deo legatione fungendo adhiberi vel possit vel debeat; utpote quum auditus qui Dei nomine id est loco & authoritate Dei seu pro Deo legatione fungendo adhiberi potest ac debet, esse debeat verbi ὅλως insitè indubiè merèque veri, id est ἀδιαφθόρου, ἀκαταγνώστου, in æternum manentis, & quod merè ἀλήθειά ἐστι; cujusmodi fuit verbum illud orale, quô genuina debitaque Evangelii prædicatio primitus inchoata & instituta Dei ut dictum est nomine, & apostolorum tempore continuata fuit & continuari potuit; item verbum veteris & novi Testamenti scriptum: non autem auditus verbi non-ὅλως insitè indubiè merèque veri, id est non-ἀδιαφθόρου, non-ἀκαταγνώστου, non-in æternum manentis, & ejus quod non-merè ἀλήθεια est; quale verbum esse concionatorium illud, ipsimet Ecclesiarum vestrarum ministri fatentur.

LXIV.

Si dicatur, quòd nihilominus hoc juxta Dei in S. scriptura institutionem mandatum vel beneplacitam permissionem fiat; oportet S. scripturæ loca, ut & rationes proferre; ut de illis cogitetur.

LXV.

Sin autem responsum fuerit, quod hoc juxta Dei in S. Scriptura institutionem mandatum vel beneplacitam permissionem non fiat: ac proinde, ad genuinam debitamqun Ecclesiæ administrationem quæ Dei nomine fieri debet, adhiberi nec possit nec debeat: Tum quærendum est; Quônam igitur modô verbum illud ab ævo hodieq; ministrorum concionatorium, non-ὅλως insitè indubiè merèque verum, &c. quod Dei nomine, id est loco & authoritate Dei seu pro Deo legatione fungendo, etiamnum adhibetur tanquam verum ac genuinum publicum medium ad fidem illam hominibus mediante publico ejus auditu conciliandam; quônam inquam modô illud debitè (hoc rerum statu) tolli possit; ne deinceps Dei ut dictum est nomine, pro debito Dei verbo, ac præcipuo novi Testamenti cultu, se venditet?

LXVI.

Si modi aliqui exstant, velim ut proferantur; & eos expendemus.

LXVII.

Sin autem nihil ea de re proferatur: Tum quærendum est; Utrùm verbum Dei scriptum prout est & jacet, sufficiens externum medium sit, ut indè, Dei nomine, pueruli juvenes & patres in Christo fiant; quorum singuli salutem suam per illud tanquam medium, nomine Dei, id est Dei loco & authoritate, seu pro Deo legatione fungens, ad eam obtinendam adhibitum, consequantur; nec ne?

LXVIII.

Si dicatur, quòd verbum illud ad id non sufficiat: oportet rationes proferre; ac tum cogitabitur, an non iisdem argumentis refellentur quæ pro S S. literarum sufficientiâ suprà ab articulo L, usque ad articulum LVIII, allata sunt.

LXIX.

Sin autem responsum fuerit, quòd verbum Dei scriptum prædictis illis, prout dictum est, sufficiat: Tum quærendum

dum eſt; Utrùm igitur in verbo Dei ſcripto prout eſt & jacet, ſit lac pro puerulis, panis pro juvenibus, & vinum pro patribus in Chriſto; nec ne?

LXX.

Si reſponſum fuerit, quòd prædicta illi inſint; negari enim id utique jam nullâ ratione poteſt: Tum quærendum eſt; Utrùm puerli in Chriſto, ex ſolo S S. literarum auditu ſive publico ſive privato, qui Dei ut dictum eſt nomine adhibitus fuerit, lac illud ſuum; juvenes itidem panem ſuum, & patres vinum ſuum, conſequi poſſint abſque ullo præterea externo medio, Dei nomine ſeu Dei loco & authoritate adhibito; nec ne?

LXXI.

Si dicatur, quòd illi prædicta indè (ut dictum eſt) conſequi non poſſint: Tum quærendum eſt, Utrùm id accidat, aut propter S. ſcripturæ inſufficientiam: aut propter S. ſcripturæ quoad puerulos juvenes & patres in Chriſto obſcuritatem; aut propter diffuſam S. ſcripturæ latitudinem & amplitudinem; aut propter aliquod vetitum divinum, quo prohibeantur prædicti illi, ne, rebus Chriſtianiſmi ſic ſtantibus, ex ſolo S. literarum ut dictum eſt auditu, lac panem & vinum ſuum petant?

LXXII.

Si dicatur, id accidere propter S. ſcripturæ inſufficientiam: Tum quærendum eſt; Quânam in re inſufficientia illa ſita ſit; quum jam antea in confeſſo fuerit, lac panem & vinum pro tribus illis Chriſtianiſmi ſtatibus in S. ſcriptura reperiri: deinde, quiſnam illam S. ſcripturæ inſufficientiam, & quô verbô, ſupplere Dei nomine id eſt Dei loco & authoritate ſeu pro Deo legatione fungendo, poſſit ac debeat?

LXXIII.

Si dicatur, ſuppleri illam poſſe ac debere verbo ὅλως inſitè indubiè merèque vero: Tum quærendum eſt; Utrum tale verbum ullibi exſtet, præter ipſas SS. literas? ſin ita; oportet ut proferatur; ut de eo cogitemus.

LXXIV.

Sin autem dicatur, illam S. scripturæ insufficientiam suppleri posse ac debere verbo non-ὅλως insitè indubiè merèque vero: Tum quærendum est; Utrùm tali verbo, verbum Dei scriptum ὅλως insitè indubiè merèque verum suppleri Dei ut dictum est nomine, juxta aliquod Dei mandatum vel beneplacitam permissionem possit?

LXXV.

Si dicatur, quòd id ut dictum est fieri possit; Tum certè hæc assertio côincidit cum illa quæ suprà pro S. scripturæ insufficientia allata fuit; ubi vidimus, quòd verbo non-ὅλως insitè indubiè merèque vero, S. scriptura, Dei ut dictum est nomine suppleri nec debeat nec possit; item peto, ut ea de re mandatum divinum vel beneplacita permissio divina ex SS. literis proferatur; & tunc de re tota cogitabimus.

LXXVI.

Sin autem responsum fuerit, quòd verbo non-ὅλως insitè indubiè merèque vero, S. scriptura juxta Dei mandatum vel beneplacitam permissionem suppleri, Dei ut dictum est nomine, non possit; Tum utique certum est, S. scripturam quoad lac panem & vinum, a singulis illis statibus ex solo ejus auditu, ut dictum est, obtinendum, insufficientem non esse.

LXXVII.

Sin autem ad articuli 71 quæstionem dicatur, puerulos juvenes & patres in Christo, ex solo SS. literarum auditu sive publico sive privato, qui Dei ut dictum est nomine adhibitus fuerit, non posse lac panem & vinum suum consequi, propter S S. literarum quoad singulos illos obscuritatem: Tum quærendum est; Quânam in re obscuritas illa sita sit; & quare eam Dominus istum in finem in S S. literis reliquerit? deinde, quonam medio ac modo obscuritas illa tolli certo certiùs possit ac debeat; Tum etiam, utrùm aliqui a Christo dati vocati & ordinati sint ad obscuritatem illam, nomine Dei id est loco

& authoritate Dei seu pro Deo legatione fungendo, tollendam; & quinam illi sint?

LXXVIII.

Si dicatur, ministerium verbi hodierni concionatorii esse medium illud, quo obscuritas illa, Dei ut dictum est nomine tolli potest ac debet: Tum quærendum est; Utrùm ministri verbi istius, a Christo dati vocati & ordinati sint ad tollendam Dei ut dictum est nomine omnem qualemcunque S. scripturæ obscuritatem; an ad tollendam aliquam ejus partem.

LXXIX.

Si dicatur, ministros verbi illius concionatorii a Christo datos vocatos & ordinatos esse ad omnem qualemcunque S. scripturæ obscuritatem, nomine Dei seu pro Deo legatione fungendo, tollendam: Tum quærendum est; Utrùm vel omnes simul, vel aliqui eorum, id debitè præstare possint? Si dicatur, quòd sic; oportet ministros illos ostendere & proferre, ut de legitima illa eorum ad id (ut volunt) vocatione, ordinatione, commissione, & sufficiente facultate cogitetur.

LXXX.

Sin autem dicatur, ministros illos a Christo datos vocatos & ordinatos esse ad tollendam Dei ut dictum est nomine, partem aliquam qualiscunque obscuritatis S. scripturæ: Tum quærendum est; Utrùm ulli verbi concionatorii ministri præcisè norint, quænam illa pars sit obscuritatis S. scripturæ, ad quam Dei ut dictum est nomine tollendam, se a Christo datos vocatos & ordinatos dicunt.

LXXXI.

Si dicatur, quòd partem illam præcisè norint: Tum quærendum est; Utrùm igitur ministri illi a Christo dati vocati & ordinati sint, ad solummodò tollendam Dei ut dictum est nomine obscuritatem præcisè necessariorum ad salutem; an etiam eorum quæ ad salutem præcisè necessaria non sunt?

LXXXII.

Si dicatur, illos a Christo datos vocatos ordinatos esse ad solummodò tollendam Dei ut dictum est nomine obscuritatem præcisè necessariorum ad salutem: Tum quærendum est; Utrùm illa satis dilucidè pro captu cujusque trium prædictorum statuum Christiani, S S. literas in Dei timore audientis vel legentis, ab ipso Deo ibi proposita sint; nec ne?

LXXXIII.

Si dicatur, quòd illa ibi pro istis satis dilucidè a Deo proposita non sint: Certè jam ab Ecclesiarum vestrarum publicis confessionibus receditis, & in pontificiorum (quos Ecclesiæ vestræ eo nomine accusant) castra transitis. Sin autem nihilominus in ista sententia perseveretur: Tum quærendum est; Quonam verbo id facturi sint; an ὅλως insitè indubiè mereque vero; an autem verbo non-ὅλως insitè indubiè mereque vero; ac iterum, utrùm præcisè sciant quænam sint ad salutem præcisè necessaria? nimirum, utrum singulis eadem an alia, plura vel pauciora, quæve quot & qualia; item, quænam quot & qualia sint omnibus ad salutem præcisè necessaria?

LXXXIV.

Si dicatur, ministros illos præcisè scire, quænam quot & qualia sint singulis & omnibus ad salutem præcisè necessaria: Tum petendum erit ab illis, ut capita illa & articulos scripto mandare velint; ac planum faciant, solummodò illa præcisè, nec plura nec pauciora, singulis & omnibus ad salutem præcisè necessaria esse: & tunc de illis cogitabimus.

LXXXV.

Sin autem responsum fuerit, ministros illos nescire quænam illa præcisè sint, singulis & omnibus ad salutem præcisè necessaria: Tum quærendum est; Quomodò igitur hîc præcisè scire possint, ad quid Dei nomine elucidandum dati (ut volunt) vocati & ordinati sint? quum limites vocationis & ordinationis illius suæ ignorent; ac

proinde fieri poſſit, ut vel ad plura vel ad pauciora quàm exiſtimant, ſic vocati ſint: quô utique dubio in caſu, nil Dei nomine dignum præſtari vel poteſt vel debet.

LXXXVI.

Sin autem ad articulum 81. dicatur, miniſtros illos etiam a Chriſto datos vocatos & ordinatos eſſe, ad tollendam Dei ut dictum eſt nomine obſcuritatem eorum quæ ad ſalutem præcisè neceſſaria non ſunt: Tum quærendum eſt; Quomodò illa præcisè noſſe poſſint, quum ad ſalutem præcisè neceſſaria ignorent? Deinde, utrùm ad omnia illa Dei ut dictum eſt nomine elucidanda, a Chriſto dati vocati & ordinati ſint, an ad partem eorum aliquam?

LXXXVII.

Si ad omnia illa a Chriſto datos vocatos & ordinatos eſſe dicatur: Tum quærendum eſt; Utrùm igitur miniſtri illi univerſas SS. literas, quoad omnia illa ad ſalutem non-præcisè neſſaria, nomine Dei id eſt loco & authoritate Dei ſeu pro Deo legatione fungendo, debitè elucidare poſſint, nec ne? Si dicatur, quod ſic; Tum rogandi ſunt miniſtri illi, ut univerſam S. ſcripturam in omnibus illis non-præcisè neceſſariis ad ſalutem, eo modo elucident; & ubi id præſtiterint, tunc de re tota cogitabitur.

LXXXVIII.

Sin autem ad partem aliquam illorum non-præcisè neceſſariorum ad ſalutem, nomine ut dictum eſt Dei elucidandam, illos a Chriſto datos vocatos & ordinatos eſſe dicatur: Tum quærendum eſt; Utrùm præcisè norint, quænam illa pars ſit?

LXXXIX.

Si dicatur, quod partem illam præcisè norint: Tum rogandi ſunt miniſtri illi, ut ſcripto partem illam conſignent, & planum faciant, ſolummodo ad partem illam præcisè, non autem ad plura ejus generis vel pau-

pauciora, Dei ut dictum est nomine elucidanda, se a Christo datos vocatos & ordinatos esse; & ubi id præstiterint, de re tota dispiciemus.

XC.

Sin autem responsum fuerit, ministros illos nescire, ad quamnam præcisè partem non-præcisè necessariorum ad salutem, S scripturâ comprehensam, Dei ut dictum est nomine elucidandam, a Christo dati vocati & ordinati sint: Tum quærendum est; Qua igitur ratione debitè scire possint, se limites vocationis & ordinationis illius suæ, qua se pro Deo legatione fungi debere dicunt ad talia elucidanda, quomodo inquam debitè scire possint se limites illos nec coarctare nec egredi; quod utique, pro Deo legatione fungendo, debitè & sciri & fieri necesse est; atque hîc eis aqua hærebit: ac proinde, quia ministri illi, neque ad verbum non-ὅλως insitè indubiè merèque verum Dei nomine prædicandum, neque ad universam S. scripturam, neque ad partem ejus aliquam, sive in præcisè necessariis ad salutem sive in non-præcise necessariis, Dei ut dictum est nomine elucidandam, a Christo dati vocati & ordinati sunt; certum utique est, ne quidem ab illis quicquam Dei nomine seu pro Deo legatione fungendo, hîc mediante verbo illo eorum concionatorio non-ὅλως insitè indubiè merèque vero, in gratiam puerulorum juvenum & patrum in Christo, elucidari vel debere vel posse: quare, ad id quod articulo LXX. quæsitum fuit, omnino affirmativè respondendum erit; nimirum, puerulos juvenes & patres in Christo, ex solo SS. literarum publico vel privato auditu, qui nomine Dei seu loco & authoritate Dei adhibitus fuerit, lac panem & vinum suum haurire & consequi posse: quum certum sit, S. scripturæ prout est & jacet sufficientiâ & perspicuitate quoad puerulorum juvenum & patrum in Christo salutem (ut vidimus) assertâ, nullum singulis illis statibus impedimentum sed adjumentum potiùs ab ampla S. scripturæ latitudine qua eadem subinde repetuntur & inculcantur (& ad quam pro Deo legatione fungendo contrahendam

dam nemo hodie datus est) causari posse: nullum insuper in S. scriptura vetitum exstet quo prædicti illi suam indè ut dictum est salutem procurare, rebus Christianismi sic stantibus, prohibeantur.

XCI.

Ac proinde (ut tandem directè ad articuli 65, de debita verbi illius concionatorii, Dei ut dictum est nomine etiamnum adhibiti, remotione, quæstionem respondeatur) quærendum est; Utrùm igitur loco verbi illius concionatorii non-ὅλως insitè indubiè merèque veri, quod tribus illis (ut vidimus) Christianorum statibus, nomine Dei seu pro Deo legatione fungendo inservire nec debet nec potest, utrùm inquam conveniat cum Dei mandato vel beneplacita permissione, substitui loco ejus omnibus illis utile illud (ut vidimus) verbum Dei scriptum ὅλως insitè indubiè merèque verum, in publico nimirum cultu qui Dei ut dictum est nomine fieri debet: an autem cum Dei mandato vel beneplacita permissione conveniat, loco illius verbi Dei ὅλως insitè indubiè merèque veri, nempe verbi Dei scripti, substitui verbum illud concionatorium non-ὅλως insitè indubiè merèque verum, in publico videlicet cultu qui Dei ut dictum est nomine fieri debet?

XCII.

Si dicatur, utrumque verbum, nomine Dei id est Dei loco & authoritate seu pro Deo legatione fungendo, in publico cultu adhiberi juxta Dei mandatum vel beneplacitam permissionem posse ac debere: Tum petendum est, ut eâ de re aliquod Dei mandatum vel beneplacita permissio e SS. literis proferatur; & tunc perpendemus.

XCIII.

Sin autem dicatur, loco verbi illius ὅλως insitè indubiè merèque veri, nempe verbi Dei scripti, convenire cum Dei mandato vel beneplacita permissione, ut in publico cultu qui Dei ut dictum est nomine fieri debet, verbum illud concionatorium non-ὅλως insitè indubiè

merèque verum ſubſtituatur: Tum quærendum eſt ab illis qui id dicunt; Vtrùm iniquitatis myſterium necdum animadvertant, cui roborando nil in ſcripto Dei verbo idoneum reperire eſt; aut ſi ibi ea de re aliquid eſſe putent, velim ut proferatur: & tunc perpendemus.

XCIV.

Sin autem reſponſum fuerit, cum Dei mandato vel beneplacita permiſſione convenire, ut loco verbi illius concionatorii non-ὅλως inſitè indubiè merèque veri, ſubſtituatur in publico cultu qui Dei nomine ſeu Dei loco & authoritate fieri debet, verbum illud ὅλως inſitè indubiè merèque verum, nempe verbum Dei ſcriptum: Tum quærendum eſt; Utrùm ſolum illud ipſum verbum Dei ſcriptum (quandoquidem in eo ſufficienter, ut vidimus, ac perſpicuè ſatis, & lac pro puerulis, & panis pro juvenibus, & vinum pro patribus in Chriſto reperitur), utrùm inquam, ſolum illud verbum, omnium ſtatuū Chriſtianis eſſe poſſit Dei nomine id eſt Dei loco & authoritate ſeu pro Deo legatione fungendo, & debeat, pro ſufficiente catechiſmo & confeſſione; quibus videlicet tanquam fidei analogiâ mediantibus, & privatus & publicus eorum cultus limitari ac dirigi Dei ut dictum eſt nomine debet ac poteſt?

XCV.

Si dicatur, quòd ſolum illud verbum Dei ſcriptum prædicta eſſe nec poſſit nec debeat: Tum quærendum eſt; Utrum aliud verbum exſtet, quod in Chriſtianiſmo partes illas catechiſmi & confeſſionis jam dictas, aut meliùs ac convenientiùs, aut æquè benè ac convenienter, Dei ut dictum eſt nomine, exhibere & explere poſſit?

XCVI.

Si dicatur, quòd aliud ut dictum eſt verbum exſtet; Tum petendum eſt, ut verbum illud proferatur; ut de eo cogitetur.

XCVII.

Sin autem reſponſum fuerit, quòd aliud verbum, quod

aut meliùs ac convenientiùs aut æquè benè ac convenienter partes illas catechiſmi & confeſſionis exhibere & explere, Dei ut dictum eſt nomine, poſſit, non exſtet: Tum quærendum eſt; Utrùm igitur ab ævo hodieque juxta Dei in S. ſcriptura inſtitutionem mandatum vel beneplacitam permiſſionem fiat, nec ne, quòd nihilominus Dei nomine, aliud verbum quàm divinum illud, pro ſufficiente catechiſmo & confeſſione, quibus tanquam fidei analogiâ mediantibus, & privatus & publicus Chriſtianorum cultus limitatur Dei ut dictum eſt nomine ac dirigitur, in Eccleſiis adhibeatur?

XCVIII.

Si dicatur, quòd hoc juxta Dei in S. ſcriptura inſtitutionem mandatum vel beneplacitam permiſſionem fiat; Tum petendum erit, ut rationes proferantur: Item, ut Dei inſtitutio mandatum vel beneplacita permiſſio e S S. literis proferatur, de catehiſmo & confeſſione non-ὅλως inſitè indubiè merèque veris fabricandis Dei ut dictum eſt nomine, quibus tanquam fidei analogiâ mediantibus & privatus & publicus Chriſtianorum Cultus limitari ac dirigi Dei ut dictum eſt nomine debeat ac poſſit? & ubi id præſtitum fuerit, de re tota cogitabitur.

XCIX.

Sin autem reſponſum fuerit, quòd hoc juxta Dei in S. ſcriptura inſtitutionem mandatum vel beneplacitam permiſſionem non fiat; ac proinde ad genuinam debitamque Eccleſiæ adminiſtrationem, quæ Dei ut dictum eſt nomine fieri debet, adhiberi nec poſſit nec debeat: Tum quærendum eſt; Quâ igitur ratione catecheſes illæ ac confeſſiones, ex ſtatione illâ quaſi authenticâ quam in Eccleſia nactæ ſunt, debitè nunc removeri poſſint.

C.

Si modi aliqui exſtent, velim ut proferantur; & eos expendemus.

CI.

Sin autem nihil eâ de re proferatur; Tum quærendum

dum est; Utrùm rebus Ecclesiæ sic stantibus, ipsæ SS. literæ sint sufficientes ad omnem cultum ὅλως insitè indubiè merèque verum, mediantibus iis solis prout sunt & jacent, tanquam ὅλως insitè indubiè merèque vero medio quod Dei nomine, id est pro Deo legatione fungens, adhibeatur, peragendum; nec ne?

CII.

Si dicatur, quòd SS. literæ ad id ut dictum est non sufficiant; oportet rationes proferre; ut de illis cogitetur.

CIII.

Sin autem responsum fuerit, quòd SS. literæ ad id sufficiant: Tum quærendum est; Utrùm igitur, quandoquidem mediantibus ipsissimis SS. literis prout sunt & jacent adhibitis, haberi Dei ut dictum est nomine potest verbum Dei prædicatum ὅλως insitè indubiè merèque verum, in quo lac panis & vinum pro puerulis juvenibus & patribus in Christo exhibeatur; item cantus ὅλως insitè indubiè merèque veri; precationes ὅλως insitè indubiè merèque veræ; votorum item faciendorum & fœderis cum Deo ineundi & confirmandi medium ὅλως insitè indubiè merèque verum; utrùm tum inquam, mediante sola S. scriptura prout est & jacet, tanquam ὅλως insitè indubiè merèque vero medio, quod quà tale Dei ut dictum est nomine adhibetur, habeatur hoc Ecclesiæ statu, per puncta illa, omnis cultus ὅλως insitè indubiè merèque verus, & consequenter etiam authentica Dei ut dictum nomine catechesis & confessio, quibus videlicet tanquam debitâ fidei analogiâ mediantibus, & privatus & publicus qualiscunq; Christianorum cultus limitari ac dirigi, Dei ut dictum est nomine debet ac potest; nec ne?

CIV.

Si dicatur, quòd prædicta illa tum non habeantur; oportet rationes proferre; ut de iis cogitetur.

CV.

Sin autem dicatur, quòd de eo dubitari possit: Tum quærendum est; Utrùm dubitari possit, quin is qui su-

per

per omnibus promiſſionibus & comminationibus divinis quæ S. ſcriptura continentur, tale cum Deo fœdus init, quô ſcientiam fidem & mores ſuos juxta unicum SS. literarum præſcriptum, ſive privatim ſive publicè prout ſunt & jacent auditarum, ſincerè pro gratiæ menſura ſe directurum promittit, ita nimirum ſincerè, quemadmodum omnium iſtarum S. ſcripturæ promiſſionum particeps fieri, omniumque iſtarum comminationum non particeps fieri, ex animo optat atque deſiderat; utrùm inquam dubitari poſſit, quin talis homo (quandoquidem S.ſcripturę ſuppetat lac panis & vinum pro quolibet Chriſtianorum ſtatu) eô ipſô, ſolâ S. ſcriturâ prout eſt & jacet mediante, tanquam ὅλως inſitè indubiè merèque vero medio quod Dei ut dictum eſt nomine adhibetur, jam tum habeat authenticam ſuam catecheſin & confeſſionem, quibus meliores vel pares aliæ, prædictum in finem dari non poſſint?

CVI.

Si dicatur, quòd nihilominus dubitari poſſit utrùm talis homo illa habeat; oportet rationes proferre; ut de illis cogitetur.

CVII.

Sin autem reſponſum fuerit, quod talis homo habeat prædicta: Tum quærendum eſt; Utrùm igitur locô catecheſium & confeſſionum illarum non-ὅλως inſitè indubiè merèque verarum, & non-authenticarum, quibus tanquam fidei analogiâ mediantibus nec privatus nec publicus (ut vidimus) Chriſtianorum cultus limitari aut dirigi, Dei nomine id eſt Dei loco & authoritate ſeu pro Deo legatione fungendo vel debet vel poteſt; utrùm inquam conveniat cum Dei inſtitutione mandato vel beneplacita permiſſione, ſubſtitui in Eccleſia, loco illarum, ipſiſſimum illud verbum Dei ſcriptum ὅλως inſite indubiè merèque verum, tanquam authenticam Chriſtianorum catecheſin& confeſſionem, nomine Dei, ſive ut genuinum loco & authoritate Dei medium, ab iis adhibendam, quâ ſcilicet mediante & privatus & publicus

blicus qualiſcunque Chriſtianorum cultus limitari ac dirigi Dei ut dictum eſt nomine poteſt: an autem cum Dei inſtitutione mandato vel beneplacita permiſſione conveniat, loco ipſiſſimi illius verbi Dei ſcripti tanquam authenticæ Chriſtianorum catecheſis & confeſſionis ὅλως inſitè indubiè merèque veræ, ſubſtitui in Eccleſia, nomine Dei ſeu tanquam pro Deo legatione fungendo, catecheſes & confeſſiones illas (ut dictum eſt) nec ὅλως inſitè indubiè merèque veras, nec authenticas?

CVIII.

Sin dicatur, utriuſque generis catecheſes & confeſſiones in Eccleſia, nomine ut dictum eſt Dei, ad prædictum finem, juxta Dei inſtitutionem mandatum vel beneplacitam permiſſionem adhiberi debere ac poſſe: Tum petendum eſt, ut eâ de re, illa Dei inſtitutio mandatum vel beneplacita permiſſio e SS. literis proferatur; & ubi id præſtitum fuerit, perpendemus.

CIX.

Sin autem dicatur, loco verbi illius ſcripti ὅλως inſitè indubiè merèque veri tanquam authenticæ Chriſtianorum catecheſis & confeſſionis, convenire cum Dei inſtitutione mandato vel beneplacita permiſſione, ut in Eccleſiâ, nomine ut dictum eſt Dei, ſubſtituantur ad prædictum finem catecheſes & confeſſiones illæ non-ὅλως indubiè merèque veræ, & non-authenticæ; oportet ut inſtitutio illa, mandatum vel beneplacita permiſſio hâc de re è SS. literis proferatur; ut de eâ cogitari poſſit.

CX.

Sin autem reſponſum fuerit, cum Dei inſtitutione mandato vel beneplacita permiſſione convenire ut loco catecheſium & confeſſionum illarum non-ὅλως inſitè indubiè merèque verarum & non-authenticarum, ſubſtituatur in Eccleſia, nomine ut dictum eſt Dei, ipſiſſimum ſcriptum Dei verbum, tanquam authentica ac ὅλως inſitè indubiè merèque vera Chriſtianorum prædictum in finem catecheſis & confeſſio: Tum quærendum

eſt; Utrùm igitur non-ὅλως inſitè indubiè merèque veræ illæ & non-authenticæ formulæ catecheſium & confeſſionum, quibus ab ævo hodieque tanquam authenticis, homines ab ineunte ætate ac deinceps innutriuntur Dei ut dictum eſt nomine & erudiuntur, eorumque tam privatus quàm publicus cultus limitatur Dei ut dictum eſt nomine ac dirigitur, aboleri (quà tales) & e manibus eorum ſeponi debeant; nec ne? ſiquidem ipſiſſimum ſcriptum Dei verbum ὅλως inſitè indubiè merèque verum Chriſtianis id omne unicè præſtet?

CXI.

Si dicatur, quòd catecheſes illæ & confeſſiones ut dictum eſt aboleri & e manibus hominum ſeponi non debeant; oportet rationes proferre; ut de iis cogitetur.

CXII.

Sin autem reſponſum fuerit, quòd catecheſes illæ & confeſſiones aboleri & e manibus hominum ſeponi, ut dictum eſt, debeant: Tum quærendum eſt; Utrùm igitur omnes illi ac ſinguli Eccleſiarum ab ævo hodieque miniſtri, qui a primis prædicationis ſuæ initiis & deinceps, ſive inſciè ſive conſciè, aliud verbum (nempe non-ὅλως inſitè indubiè merèque verum) Dei nomine id eſt Dei loco & authoritate ſeu tanquam pro Deo legatione fungentes, pro publico genuinæ debitæque Euangelii prædicationis cultu proferunt, quàm id (nempe ὅλως inſitè indubiè merèque verum) quô Deus publicum genuinæ debitæque Euangelii prædicationis cultum, nomine ut dictum eſt ſuo primitùs inchoavit & inſtituit; adhæc, qui verbi illius ſui non-ὅλως inſitè indubiè merèque veri publicum auditum, titulo genuini verbi Dei prædicati incruſtatum, præferunt publico ſcripti illius verbi Dei ὅλως inſitè indubiè merèque veri auditui; item, qui aliam catecheſin & confeſſionem, nempe non-ὅλως inſitè indubiè merèque veram, nomine Dei ſeu tanquam pro Deo legatione fungendo, eô quô dictum eſt modô in Chriſtianiſmo adhibent, quàm ipſiſſimum verbum Dei ſcriptum, neque tamen legitimam ullam divinam,

ad

ad talia Dei ut dictum est nomine peragenda & hominibus ut faciunt exhibenda, missionem aut vocationem suam, per divinam aliquam institutionem mandatum vel beneplacitam aliquam permissionem è SS. literis proferre possunt; utrùm inquam, ipsimet illi, ex iisdem SS. literis institutionem aliquam mandatum vel beneplacitam aliquam permissionem divinam proferre possint, quâ vel quô Deus & Christus instituat mandet vel beneplacitè permittat, ut tales homines jus & authoritatem habeant, quâ Ecclesias mediantibus prædictis, eâque quâ faciunt ratione seu modo, nomine Dei id est Dei loco & authoritate seu pro Deo legatione fungendo, erigant, colligant, ac juxta liturgias & formulas suas, actaque sua consistorialia classicalia & synodalia non-ὅλως insitè indubiè merèque vera, regant; ac consequenter, Episcoporum, pastorum, Doctorum, presbyterorum, diaconorum, ac cæterorum muniorum Ecclesiasticorum, aut ipsimet aut per alios, vocationem, ordinationem, missionem, administrationem, officium ac curam, prout dictum est, instituant & exhibeant?

CXIII.

Si dicatur, quòd ex SS. literis, talis institutio mandatum vel beneplacita permissio pro prædictis eorúm moliminibus proferri possit: oportet ut id proferatur; ut de eo cogitari possit.

CXIV.

Sin autem responsum fuerit; de talibus hominibus, talem institutionem mandatum vel beneplacitam permissionem nullibi in SS. literis exstare: Tum quærendum est; Utrùm igitur, ipsimet illi Ecclesiarum ministri, ab ævo hodieque juxta Dei & Christi in S. scriptura institutionem mandatum vel beneplacitam permissionem agant, nec ne, quòd nihilominus jus & authoritatem sibi sumant, quâ talibus (ut jam dictum est) mediis, & tali quâ faciunt ratione seu modo, Ecclesias, nomine Dei id est Dei loco & authoritate seu tanquam pro Deo legatione fungendo, erigant, colligant, ac regant?

CXV.

Si dicatur, quòd prædicta juxta Dei & Christi in SS. literis institutionem mandatum vel beneplacitam permissionem peragant; oportet S. scripturæ loca & rationes proferantur; ut utraque consideremus: quod etiam agemus si ab iis dubitetur utrùm eâ in re juxta Dei institutionem mandatum vel beneplacitam permissionem agant; ac rationes dubitationis proferant.

CXVI.

Sin autem responsum fuerit, quòd ministri illi juxta Dei & Christi in S. scriptura institutionem mandatum vel beneplacitam permissionem, prædicta illa non peragant; ac proinde, ad genuinam debitamque Ecclesiæ administrationem, quæ Dei ut dictum est nomine fieri debet, adhiberi nec possint nec debeant: Tum quærendum est; Annon igitur expediat, & jus illud ac authoritatem illam ministrorum illorum præsumptam, erectionem item & collectionem illam Ecclesiarum, ut & regimen illud earum (quæ Dei ut dictum est nomine ab iis peraguntur) e medio tolli?

CXVII.

Si dicatur, quòd id non expediat; oportet rationes proferre; ut de iis cogitetur.

CXVIII.

Sin autem responsum fuerit, quòd id expediat; Tum quærendum est; Quônam id modô, hôc Ecclesiæ statu, convenienter fieri possit?

CXIX.

Si modi aliqui exstant, velim ut proferantur; & eos expendemus.

CXX.

Sin autem nihil ea de re proferatur: Tum quærendum est; Utrùm Ecclesia, quæ a primis prædicationis suæ initiis & deinceps, verbo orali destituitur quô Euangelium primitùs nomine Dei inchoatum & institutum fuit;

fuit; item, quæ verbum suum non-ὅλως insitè indubiè merèque verum, titulo genuini verbi Dei prædicati incrustatum substituit nomine Dei, loco verbi ὅλως insitè indubiè merèque veri quô Euangelium primitùs nomine Dei inchoatum & institutum fuit; præterea, quæ publicum verbi illius sui non-ὅλως insitè indubiè merèque veri auditum præfert publico auditui verbi Dei scripti ὅλως insitè indubiè merèque veri; adhæc, quæ catecheses insuper, confessiones, liturgias, formulas, actaque sua consistorialia classicalia & synodalia non-ὅλως insitè indubiè merèque vera, nomine Dei ut dictum est adhibet; ac consequenter, Ecclesias mediantibus prædictis, eâque quâ facit ratione seu modo, nec erigere, nec colligere, nec regere, Dei nomine seu pro Deo legatione fungendo vel potest vel debet; utrùm inquam talis Ecclesia cum ratione negare possit, se recessisse aut defecisse a primævâ illâ Christi quoad verbum promissum institutione, Ecclesiarumque per id, juxta illam, nomine Dei seu pro Deo legatione fungendo, erectione collectione & regimine; atque eatenus (de promisso autem spiritu id suo etiam loco probabitur) apostaticam esse; nec ne?

CXXI.

Si dicatur, quòd id cum ratione negari possit; oportet rationes proferre; ut de iis cogitetur.

CXXII.

Sin autem responsum fuerit, quòd talis Ecclesia cum ratione negare non possit, se ita ut dictum est recessisse defecisse & apostatasse: Tum quærendum est; Utrùm talis Ecclesia defectionem illam suam & apostasiam debitè nunc tollere & emendare possit; adeò quidem ut (inter alia) exempli gratiâ, etiamnum hodie, verbum illud orale ὅλως insitè indubiè merèque verum, quô Euangelii prædicatio, nomine Dei seu pro Deo legatione fungendo primitùs inchoavit & instituta fuit, Ecclesiæ Christianæ debitè restituere possit; nec ne?

CXXIII. Si

CXXIII.

Si dicatur, quòd id debitè præstare etiamnum hodie possit: Tum roganda est talis Ecclesia, ut id debitè quàm primùm ab ea fiat; & ubi id præstiterit, tunc de re tota cogitabitur.

CXXIV.

Sin autem responsum fuerit, quòd talis Ecclesia id debitè præstare etiamnum hodie non possit: Tum quærendum est; Utrùm Deus in SS. literis instituerit mandarit vel beneplacitè permiserit, ut talis defectiva Ecclesia, nomine Dei seu pro Deo legatione fungendo, Ecclesias ullo modo erigeret, colligeret, & regeret?

CXXV.

Si dicatur, quòd Deus id in SS. literis instituerit mandarit vel beneplacitè permiserit; oportet institutionem illam, mandata, vel beneplacitas permissiones proferre; ut de iis cogitari possit.

CXXVI.

Sin autem responsum fuerit, quòd Deus id in SS. literis neque instituerit, neque mandarit, neque beneplacitè permiserit: Tum quærendum est; Utrùm Deus in SS. literis instituerit mandarit vel beneplacitè permiserit, ut talis defectiva Ecclesia, Ecclesias erigeret colligeret & regeret, non quidem Dei nomine seu pro Deo legatione fungendo; sed authoritate duntaxat Ecclesiasticâ, nomine membrorum Ecclesiæ respectivorum, & jure vocationis communis?

CXXVII.

Si dicatur, quòd Deus id in SS. literis instituerit mandarit vel beneplacitè permiserit; oportet institutionem illam, mandata vel beneplacitas permissiones, proferre; ut de iis cogitetur.

CXXVIII.

Sin autem responsum fuerit, quòd Deus id in SS. literis neque instituerit, neque mandarit, neque beneplacitè

placitè permiserit: Tum quærendum est; Utrùm Deus in S S. literis instituerit mandarit vel beneplacitè permiserit, ut talis defectiva Ecclesia, Ecclesias in Dei displiciti tolerantiâ, & ad populi sui jam dictos defectus aliosque conniventiâ erigeret colligeret & regeret: non quidem Dei nomine seu pro Deo legatione fungendo: sed Dei quidem prævia ad id ut dictum est conniventiâ, & quamproximè fieri potest ὅλως insitè indubiè merèque verè cum ὅλως insitè indubiè merèque veris: attamen authoritate duntaxat talis Christianismi Ecclesiasticâ, nomine membrorum talis Ecclesiæ respectivorum, seu tanquam membra talis Ecclesiæ respectiva, & jure vocationis talium Christianorum communis; ita ut error ibi tolerari possit ac debeat?

CXXIX.

Si dicatur, quòd Deus id in S S. literis instituerit mandarit vel beneplacitè permisserit; oportet institutionem illam, mandata, vel beneplacitas permissiones, proferre; ut de ijs cogitetur.

CXXX.

Sin autem responsum fuerit, quòd Deus id in SS. literis neque instituerit neque mandarit neque beneplacitè permiserit: Tum quærendum est; Utrùm igitur defectivo ut dictum est Ecclesiæ statu, ullæ Ecclesiæ erigi colligi & regi possint; nec ne?

CXXXI.

Si dicatur, quòd nullæ omnino Ecclesiæ tunc institui possint; oportet rationes proferre; ut de ijs cogitetur.

CXXXII.

Sin autem responsum fuerit; quòd defectivo ut dictum est Ecclesiæ statu. Ecclesiæ erigi colligi & regi possint: Tum quærendum est; Quônam igitur modô id convenienter fieri possit?

CXXXIII.

Si modi aliqui exstent, velim ut proferantur; ut de ijs cogitari possit.

CXXXIV.

Sin autem nihil hac de re proferatur : Tum quærendum est; Utrùm in S S. literis loca habeantur (in quibus non quidem instituatur mandetur aut beneplacitè permittatur, sed) unde aliquatenus colligi possit, a Deo tolerari, quod jam dicto Ecclesiæ statu defectivo, Ecclesiæ in Dei displiciti tolerantiâ, & ad populi sui jam dictos defectus aliosque eatenus conniventiâ, a talibus ejus membris cum summâ animi κατηφείᾳ, erigantur colligantur & regantur: non quidem Dei nomine id est loco & authoritate Dei seu pro Deo legatione fungendo, id enim ὅλως insitè indubiè merèque verè cum ὅλως insitè indubiè merèque veris tantummodò fieri debet, quibus requisitis, ab ævo hodieque destituimur: sed Dei quidem præviâ ad id (ut dictum est) tolerantiâ & conniventiâ, & quamproximè fieri potest ὅλως insitè indubiè merèque verè cum ὅλως insitè indubiè merèque veris: attamen authoritate duntaxat talis Christianismi Ecclesiasticâ, nomine membrorum talis Ecclesiæ respectivorum seu tanquam membra talis Ecclesiæ respectiva, & jure vocationis talium Christianorum communis; ita ut error ibi tolerari possit ac debeat?

CXXXV.

Si dicatur quòd de Ecclesiasticâ illâ Ecclesias in Dei, ut dictum est tolerantiâ & conniventiâ erigendi colligendi & regendi ratione nil in S. scriptura habeatur: Tum petendum est; ut qui id dicunt, S S. literas priùs accuratè eâ de re consulant: item ut ostendant, quâ aliâ ratione, Ecclesiæ juxta SS. literas defectivo hoc Ecclesiæ statu erigi colligi & regi possint: & tunc id perpendemus.

CXXXVI.

Sin autem responsum fuerit, exstare loca in S S. literis, ad Ecclesias tunc (ut dictum est) authoritate duntaxat talis Christianismi Ecclesiastica, jure communis talium Christianorum vocationis, &c., in Dei ut dictum est tolerantia & conniventia erigendas colligendas & regendas: Tum quæ-

quærendum est; Utrùm loca illa S. scripturæ, sint in una aliqua ejus parte, an autem hinc indè per universum S. contextum sparsa?

CXXXVII.

Si dicatur, loca illa esse in una aliquâ S. scripturæ parte; oportet loca illa proferre: Quô peractô, quæri potest; Utrùm liquidò constet, alibi in S S. literis alia nulla loca de re istâ reperiri: & ubi id præstitum fuerit, tunc de re tota cogitabimus.

CXXXVIII.

Sin autem responsum fuerit, loca illa hinc indè per universum S. contextum sparsa esse: Tum quærendum est; Utrùm de re illâ erectionis collectionis & regiminis Ecclesiarum S S. literis contentâ, judicari debeat juxta partem aliquam locorum quæ in ijs de eâ habentur, an autem juxta omnia & singula loca, quæ de re illâ in ijs reperiuntur.

CXXXIX.

Si dicatur, quòd de re illâ judicari debeat juxta partem aliquam illorum S. scripturæ locorum; oportet rationes proferre; ut de ijs cogitetur: quâ autem ratione qui id dicunt sic certi esse poterunt in suo illo ipsorum judicio? quum fieri possit, ut in alijs locis præteritis, pro oppositâ parte plura dicantur, quàm in locis, quæ adhibuerunt, dicuntur pro parte illa quam sequuti sunt; vel saltem quòd loca illa præterita, modum aliquem suggerere possint, qui in locis a se visis non reperiatur; ac proinde quâ ratione, parte locorum duntaxat considerata & expensa, de totâ re solidè judicari poterit?

CXL.

Sin autem responsum fuerit, quòd judicari debeat juxta omnia & singula loca quæ de re illâ in S S. literis habentur: Tum quærendum est; Utrùm de re illâ erectionis & regiminis Ecclesiarum, loca omnia & singula exactè (pro ratione donorum defectivo hôc Ecclesiæ statu exstantium)

sciri possint; ni tam illa quæ sunt κτ̀ τὸ ῥητὸν quàm illa quæ sunt κτ̀ τὴν διάνοιαν ex ipsissimis S S. literis universis, juxta linguas earum originales, paraphrases Chaldaicas, versiones Græcam Syriacam Arabicam Æthiopicā Armenicam, &c (quandoquidem hæc res omnes Christianos, dictam defectionem passos, concernit;) item adhibitis tam veteribus quàm recentioribus, Ebræïs Græcis Latinis aliarumque linguarum in SS. literas commentarijs, cæterisque adminiculis, tum literarijs, tum præcipuè spiritualibus; ni inquam de re istâ, omnia & singula S. scripturæ loca, pro & contra, absque ullo præjudicio sibimet invicem è regione ponantur, & singulorum pondus ac valor accuratè expendatur; quò omnibus jam positis deductis & expensis ab utraque parte locis illis, judicium tandem feratur, prout manifesta veritas in unâ aliquâ istarum partium, contradictoriè & ἀμέσως sibi invicem oppositarum, se conspiciendam exhibuerit?

CXLI.

Si dicatur, non opus esse tam operosa, de hâc re, veritatis indagine, oportet ut alia ratio ejus indagandæ æquè certa (defectivo hôc Ecclesiæ statu) proferatur; & tunc videbimus.

CXLII.

Sin autem responsum fuerit, de re illâ certi nil (hoc ut dictum est Ecclesiæ statu) sciri aut statui posse, nisi dictô modô procedatur: Tum quærendum est; Utrùm aliqui fuerint vel noscantur, qui (defectivo ut dictum est Ecclesiæ statu) id ita præstiterint.

CXLIII.

Si dicatur quòd sic; oportet eos nominare, qui nempe juxta omnia adminicula quæ olim suppetebant aut nunc suppetunt, Ecclesiarum illam erectionem collectionem & regimen, ita, ut dictum est, ex S S. literis investigarint & moliti sint.

CXLIV.

Sin autem responsum fuerit, nullos (defectivo ut dictum est Ecclesiæ statu) fuisse vel etiamnum nosci, qui viæ isti insti-

institerint: Tum quærendum est; Utrùm diutius dubitari possit, unde tot ac tantæ in Ecclesia Christiana rixæ contentiones & schismata pullularint, ac etiamnum pullulent; quum appareat, hujus indaginis neglectum, turbarum illarum causam exstitisse atque etiamnum esse; videlicet, quòd non animadversâ aut susque deque habitâ carentiâ personarum ac debitorum illorum donorum, quæ ad debitam Ecclesiæ nomine Dei seu pro Deo legatione fungendo administrationem sufficientia, nempe ὅλως insitè indubiè merèque vera erant; nihilominus tamen illius ævi Ecclesiarum ministri, alijque deinceps, perinde ac tales personæ talibusque donis instructæ, Ecclesias nomine ut dictum Dei antea debitè erectas collectas & rectas continuare Dei nomine id est Dei loco & authoritate seu pro Deo legatione fungendo, non ὅλως insitè indubiè merèque verè, mediantibus non-ὅλως insitè indubiè merèque veris; aut novas similiter erigere colligere & regere Dei nomine id est loco & authoritate Dei seu pro Deo legatione fungendo, voluerũt; eâque ratione singuli se pro genuinis Dei nomine ministris habentes, populum doctrinâ singuli suâ tanquam Dei nomine debitè propositâ ac consequenter arctè tenendâ, captivarunt; atque ita zelantem pro ministris quemlibet suis, varias in partes dispescuerunt: quum juxta mensuram suorum non-ὅλως insitè indubiè merèque verorum se metiri, & non Dei nomine sed authoritate duntaxat (ut dictum est) Ecclesiasticâ, jure communis vocationis, & nomine membrorum Ecclesiæ respectivorum (at quàm proximè fieri potest ὅλως insitè indubiè merèque verè cum ὅλως insitè indubiè merèque veris) Ecclesias post personarum ac debitorum illorum donorum carentiam, prout Deus in S. scriptura id eo in casu tolerat & ad id connivet, erigere colligere & regere cum summâ animi κατηφείᾳ debuissent: Item, quærendum est, Utrùm prædicta locorum S. scripturæ collectio ordinatio & judicium, pro re impossibili habeatur, nec ne?

CXLV.

Si dicatur, rem illam pro impossibili haberi: Tum ajo, impossibile etiam esse, defectivo hoc Ecclesiæ statu, ullas

Ecclesias ullo modo convenienter erigere colligere ac regere; quomodò enim constabit id convenienter fieri, si aliter procedatur?

CXLVI.

Sin autem responsum fuerit, prædictam illam collectionem pro re impossibili non haberi; quandoquidem pauca loca in SS. literis de hac Ecclesiarum erectione collectione & regimine reperiantur; utpote quum S. Scriptura ad divini cultûs nomine Dei administrandi ἀκριβὲς instituendum conservandum & introducendum, non autem ad apostaticæ Ecclesiæ in Dei displiciti conniventia ac tolerantia cultum præscribendum, data sit: Tum quærendum est; Utrùm Ecclesiæ, quæ durante hâc personarum & debitorum Dei ut dictum est nomine ad debitam Ecclesiæ administrationem donorum ὅλως insitè indubiè merèque verorum carentiâ rectæ collectæ & erectæ fuerunt, eriguntur colliguntur & reguntur, neglectâ aut præteritâ præfatâ illâ Ecclesias administrandi & constituendi ex S S. literis indagine collectione & ratione, accuratè scire potuerint ac possint, utrùm benè fuerint rectæ collectæ & erectæ; item, utrùm benè erigantur colligantur ac regantur; nec ne?

CXLVII.

Si dicatur, quòd id accuratè scire potuerint ac possint; oportet rationes proferre; ut de ijs cogitetur.

CXLVIII.

Si autem responsum fuerit quòd id accuratè scire nec potuerint nec possint: ac proinde hactenus meritò dubitare debuerint, an administratio & constitutio illa Ecclesiarum, quæ ab ævo hodieque Dei nomine obtinuit atque etiamnum obtinet, authore Christo instituta mandata vel beneplacitè permissa sit: Tum quærendum est; Utrùm igitur omnes & singulæ illæ personæ, quæ post dictam personarum & donorum carentiam, rationem illam indagandi, & Ecclesias administrandi constituendique sequutæ non sunt; sed Ecclesias, nomine Dei id est loco & authoritate Dei ὅλως insitè indubiè merèque verè cum ὅλως insitè indubiè merè-

merèque veris antea debitè erectas collectas & rectas, continuarunt Dei nomine nō-ὅλως insitè indubiè merèque verè cum non-ὅλως insitè indubiè merèque veris; aut novas Ecclesias, non-ὅλως insitè indubiè merèque verè cum non-ὅλως insitè indubiè merèque veris, nomine Dei seu tanquam pro Deo legatione fungēdo, erexerunt collegerunt & rexerunt, erigunt colligunt & regunt; Utrùm inquā, omnes & singulæ tales personæ, earumque Ecclesiæ sibi maximoperè cavere debuerint ac etiamnum debeant à verbo non-ὅλως insitè indubiè merèque vero, Dei nomine seu loco & authoritate Dei prædicando; a Catechismis & Cōfessionibus non ὅλως insitè indubiè merèque veris, Dei ut dictum est nomine condendis, & ut faciunt adhibendis; a Sacramentis, Dei ut dictum est nomine administrandis; a supercilio, & aliarum Ecclesiarum præ se contemptu & excommunicatione; a vocandis ordinandis & mittendis Dei nomine ministris; item a fidei inquisitione, a regimine Ecclesiæ, disciplinâque Ecclesiasticâ eo quo faciunt modo, Dei ut dictum est nomine, exercendâ; a liturgijs, actisque consistorialibus classicalibus ac synodalibus, statutisque cæteroquin Ecclesiasticis, ut faciunt, Dei nomine seu tanquam pro Deo legatione fungendo, condendis promulgandis, & injungendis; a petendo, ut vocant, brachio seculari ad hæreticos quos vocant & schismaticos puniendos; è publicis populi, nomine Dei, benedictionibus; a publicis precibus pro universo populo, tanquam a Ministris qui legatione pro Christo fungantur, ad Deum habitis; ab hymnis itidem condendis, qui publicè tanquam genuini divini cultûs pars, a populo in Ecclesia cantentur; a formulis administrationis baptismi & cœnæ Dominicæ, ordinationis ministrorum, seniorum Ecclesiæ & diaconorum; a formulis matrimoniorum, excommunicationis, receptionis, & admissionis in Ecclesiam, depositionis ministrorum, consolatoriis ægrotantium, privatarum precum; a formulis indictionis jejuniorum publicorum, & dierum publicis precibus destinandorum; a formulis ordinandorum in Ecclesia festorum, rituum, & ceremoniarum; quæ scilicet omnes formulæ, tanquam a ministris nomine Dei

lega-

legatione fungentibus fabricatæ fuerint: adhæc à S. Scripturæ versionibus, scriptis commentariis, scriptis concionibus, locis communibus, Thesibus, aliisque similibus, tanquam a ministris qui Dei nomine legationem obeant, factis, & populo exhibitis: a scholis itidem, & Academijs quas vocant aperiendis, erigendis, & regendis; a Doctoratûs, Baccalaureatûs, Professoratûs Theologiæ, ut loquuntur, vocationibus, electionibus, confirmationibus, & ordinationibus: a librorum censura; a permissione & prohibitione impressionis Typographicæ; publicorum S. scripturæ anagnostarum, præcentorum, & consolatorum, ordinatione; a conversationis cum aliorum cætuum Christianis prohibitione; a prohibitione publicæ mutuæ Christianorum ædificationis, à publicâ fidei professione à Christianis deposcendâ, à ratione convertendi errantes & ignorantes præscribendâ: item a cæteris omnibus; quæ in munijs Ecclesiasticis, vel sine præviâ debitâ vocatione & missione, ad ea prædictorumque γνῶσια Dei nomine seu pro Deo legatione fungendo peragenda; vel in Dei ut dictum est tolerantia & conniventia, sine accuratâ illâ S. scripturæ indagine ac directione, fieri, Ecclesiasticâ authoritate, nomine membrorum Ecclesiæ respectivorum, & jure communis vocationis, non debent?

CXLIX.

Si dicatur, quòd propterea à talibus abstinere non debeant; oportet rationes proferre; ut de ijs cogitetur.

CL.

Sin autem responsum fuerit, personas illas earumque Ecclesias a talibus unicè obstinere debuisse ac etiamnum debere: Tum quærendum est; Annon igitur magnâ commiseratione dignæ sint, quòd defectivo ut dictum est Ecclesiæ statu, nihilominus ab ævo hodieque Ecclesiastica munia gerant; regimen disciplinamque Ecclesiasticam, cæteraque jam dicta molimina sua speciosis titulis insignita animosè & zelosè, tantâ causæ suæ scilicet fiduciâ propugnent, ac magistrali fastu magistraliter contra aliter sen-

ſentientes exerceant; omnia itidem peculiaria genuinorum olim Dei nomine miniſtrorum ſpiritualia, & quantum poſſunt politicorum ſecularia (in quibus tamen omnibus, nec pars nec ſors ipſis eſt) ſive directè ſive indirectè ad ſe trahant, ſub prætextu Eccleſiæ, nomine Dei id eſt loco & authoritate Dei ſeu pro Deo legatione fungendo, vel continuatæ, vel erectæ collectæ & rectæ?

CLI.

Si dicatur, quòd tales perſonæ, earumque Eccleſiæ, magnâ commiſeratione dignæ non ſint: oportet rationes proferre; ut de iis cogitetur.

CLII.

Sin autem reſponſum fuerit, quòd tales perſonæ atque Eccleſiæ magnâ commiſeratione dignæ ſint: Tum quærendum eſt; Quô igitur æſtimiô homo Chriſtianus, nunc temporis (quum ab ævo hodieque omnes, alii plus aliis, Dei nomine id eſt Dei loco & authoritate ſeu tanquam pro Deo legatione fungendo, Eccleſias abuſivè abſque prævia ulla Dei & Chriſti in S S. literis inſtitutione mandato vel beneplacita permiſſione, vel continuarint, vel erexerint collegerint & rexerint) quô inquam æſtimiô, homo Chriſtianus talem Eccleſiam & cætum in quo degit, habere debeat?

CLIII.

Si aliquid hac de re proferatur; id perpendemus.

CLIV.

Sin autem nil eâ de re proferatur: Tum quærendum eſt; Utrùm omnes & ſingulæ tales Eccleſiæ & cætus Eccleſiaſtici, qui, defectivo ut dictum eſt Eccleſiæ ſtatu, prædicto modo juxta S. ſcripturam Eccleſiaſticâ authoritate, &c., neque erecti neque collecti neque recti ſunt, ſed pro Dei ut dictum eſt nomine vel continuatis, vel erectis collectis & rectis ſe venditant, haberi debeant pro imperfectis & præſumptuoſis? pro imperfectis quidem, quia inter alia miniſtri eorum deſtituuntur verbo orali ὅλως inſitè indubiè merèque vero, quod Dei nomine in publico ſuo cultu proferãt; pro præſumptuoſis autem, quia nihilominus verbum ſuum concionatorium non-ὅλως inſitè indubiè merèque verum, loco verbi ὅλως inſitè

indubiè merèque veri, quod Dei ut dictum est nomine, publico in cultu unicè proferri debet, substituunt, & solis sibi in Ecclesia (reliquo omni populo excluso) loquendi jus faciunt, contra utriusque Ecclesiæ tam veteris Judaicę quàm indè ex parte mutuatum primitivæ Christianæ morem (quâ de re inter alia videre est 1. Cor. 14. per totum; de quô, suô locô); qui mos Ecclesiæ primitivæ Christianæ, subordinatus erat ὅλως insitè indubiè merèq; veræ apostolorum directioni, neque (ut ab ævo hodieq; in Ecclesiis, mediantibus concionibus perperam fit) quorumlibet contextuum explicatione promiscuâ, effectivâ tali directione destitutâ, constabat: adhæc, Utrùm pro præsumptuosis haberi debeant, quia omnem Ecclesiarum suarum erectionem collectionem regimen ac disciplinam, prædictaque insuper molimina sua, nihilominus Dei nomine peragunt?

CLV.

Si dicatur, quòd pro talibus Ecclesiis & cœtibus haberi non debeant: velim ut rationes proferantur; & pro qualibus haberi debeant, indicetur; ut de eo cogitari possit.

CLVI.

Sin autem responsum fuerit, omnes & singulos illos cætus Ecclesiasticos pro talibus haberi debere: Tum quærendum est; an, & quâ utique ratione, cum iis nihilominus quis manere & communicare possit?

CLVII.

Si modi aliqui exstant, velim ut proferantur; & eos expendemus.

CLVIII.

Sin autem nihil ea de re proferatur: Tum quærendum est; Quandoquidē cultus talium cætuum non-ὅλως insitè indubiè merèque verus, pro genuino cultu, nomine Dei seu Dei loco & authoritate, juxta Dei aliquam institutionem mandatum vel beneplacitam aliquam permissionē divinam peracto, haberi, ob rationes sæpiùs jam dictas, non potest; etiamsi cœtus illi juxta solam S. scripturam ab eorum authoribus, quàm optimè potuerunt, erecti essent; Tum inquam quærendum est; Utrùm omnes & singulos tales cœtus quamdiu ex ignorantia peccant, judicio

dicio Charitatis aliquatenus habere liceat pro cœtibus, authoritate duntaxat Ecclesiasticâ, jure communis vocationis, & nomine membrorum Ecclesiæ respectivorum, defectivo Ecclesiæ statu, in Dei ut dictum est tolerantia & conniventia erectis collectis & rectis? id est, pro talibus cœtibus, in quibus nemo Dei nomine seu pro Deo legatione fungendo vel Ecclesiam regit, vel loquitur aut loqui debet, sed suo id est membri Ecclesiæ respectivi nomine loqui potest; in quibus utique cœtibus eorumque cultu, error tolerari potest & debet: quibus hodiernis cœtibus, sese Dei nomine (attamen ex ignorantia) venditantibus; etiamsi ut dictum est imperfectis, quia inter alia destituuntur verbo orali prædicato ὅλως insitè indubiè merèque vero; & præsumptuosis, quia verbum suum concionatorium non ὅλως insitè indubiè merèque verum, pro divino cultu, nomine Dei seu Dei loco & authoritate peracto, venditant; & soli ministri ibi loqui, & quidem de quibuslibet punctis, volunt; Ecclesiarumque suarum omnem erectionem collectionem regimen ac disciplinam, nomine Dei peragunt, &c.; nihilominus tamen aliquatenus, ratione videlicet cultus ædificative-prophetici (1. Cor. 14.), ibi per eorum ministros & populum, quamvis defectivè & abusivè administrati, homo Christianus charitativè (præsumptionis eorum fastu ac scandalo ipsis condonato) communicare possit; illud apostoli (quoad ejus fieri potest) illis applicando, prophetias ne spernite, omnia probate, quod bonum fuerit retinete: Sacramenta autem itidem ibi usurpando, prout sunt publicæ omnibus Christianis communes professiones salutis in Christi morte & resurrectione quæsitæ; nullâ ad personas quæ ea administrant, earumque vocationem, relatione habitâ.

CLIX.

Si dicatur, quòd prædictos cætus pro talibus, judicio charitatis, ut dictum est, habere non liceat; velim ut rationes proferantur; & pro qualibus eos charitatis judicio habere liceat indicetur; ut de eo cogitari possit.

CLX.

Sin autem responsum fuerit, eos pro talibus cætibus

Ecclesiasticis, ædificativè (ut dictum est) propheticis; nempe quemlibet cætum ab illo Christiano qui in eo non-reluctante conscientiâ est, pro tali charitativè aliquatenus haberi posse: Tum quærendum est; Utrùm semper ita communicandum sit cum cætibus illis; nec ne?

CLXI.

Si aliquid hac de re proferatur; id perpendemus.

CLXII.

Sin autem hac de re nil proferatur: Tum quærendum est; Utrùm diutius cum talibus cætibus ita communicare liceat, quàm spatium illud temporis, quod ipsis de prædictâ, Ecclesias authoritate Ecclesiastica &c., in Dei ut dictum est tolerantia & conniventia erigendi colligendi & regendi ratione, informatis, suffecit, ad Ecclesiarum suarum nomine Dei seu tanquam pro Deo legatione fungendo, erectionem collectionem ac regimen juxta S S. literas debitè examinandum, & sententiam suam sincerè de erectione collectione & regimine illo suo, utrùm genuina sint quæ Dei nomine fiant nec ne, publicè declarandum: adhæc, temporis illud spatium, quod, postquam jam repererint & publicarint indebita illa esse quæ Dei ut dictum est nomine deinceps adhibeantur, suffecit ad eorum loco publicum in Dei ut dictum est conniventia cultum e S. scriptura eductum, instituendum; ut hac ratione, singula cætuum illorum membra εὐσχημόνως & κατὰ τάξιν absque ullis seditionibus aut schismatibus, cultui illi conniventiæ, singula inquam suo manentia in cætu, in pace sese addicere, in eoque unanimiter cum aliis similibus cætibus coälito, retineri possint: Si enim examen illud vel negligant vel protrahant; aut quum id perfecerint, sententiam suam de Ecclesiarum suarum consueta erectione collectione ac regimine sincere declarare, eamque publicare nolint; sed contrà, iis qui ad id eis suasores fuerunt, & ut publicent monitores sunt, maledicant, eos divexent, proscindant, & errori suo pertinaciam adjungant; eosve excommunicent: vel postquam jam repererint & publicarint indebita illa esse quæ hactenus moliti sunt, ut Dei nomine in Ecclesia fierent; nihilominus tamen cul-

tum

tum conniventiæ inſtituere negligant, protrahant, aut recuſent: ſummâ, ſi ejuſmodi αὐτοκατακέκριτοι cætus, nihilominus neque cultum ſuum priorem deſerant; neque conniventiæ (ut dictum eſt) cultum inſtituant; Tum inquam quærendum eſt; Utrùm homini Chriſtiano a talibus cætibus, cuilibet a ſuo, ſe tunc ſeparare omnino neceſſe ſit, habendo cætus illos non ampliùs nomine Eccleſiæ Dei; ſed cætuum malignantium; in quos, hominis Deum timentis, ejuſque ὅλως inſitè indubiè merèque verum ſcriptum verbum unicè ſequentis, anima intrare non debeat?

CLXIII.

Si dicatur, quòd homini Chriſtiano tunc a ſuo illo cætu ſe ſeparare neceſſe non ſit; oportet rationes proferre; ut de iis cogitetur.

CLXIV.

Sin autem reſponſum fuerit, quòd tunc (ut dictum eſt) id facere ei neceſſe ſit: Tum quærendum eſt; Utrùm tacitè ab illo cætu, nullâ abſque indicatione vel publicatione, diſcedendum ſit? an autem adhibitâ prius ſtatimve indicatione vel publicatione? aut primò tacitè, & deinde adhibitâ indicatione vel publicatione?

CLXV.

Si dicatur, quòd tacitè ullâ abſque indicatione vel publicatione a cætu illo diſcedendum ſit; rationes allatas perpendemus.

CLXVI.

Sin autem reſponſum fuerit, diſcedendum eſſe ab illo cætu adhibitâ prius ſtatimve indicatione vel publicatione; aut primò tacitè, & deinde adhibitâ indicatione vel publicatione: Tum quærendum eſt; Quomodò homo Chriſtianus ſe quoad religioſi cultus exercitium gerere debeat, poſtquam cætum illum vanum debitè reliquit?

CLXVII.

Si modi aliqui exſtant; velim ut proferantur; & eos perpendemus.

CLXVIII.

Sin autem nihil hac de re proferatur; Tum quæ-

rendum est; Annon satius sit homini Christiano, in bona conscientia cultum ὅλως insitè indubiè merèque verum, mediantibus S S. literis prout sunt & jacent adhibitis, privatim administrare; quàm contra conscientiam interesse cætui, cultum non-ὅλως insitè indubiè merèque verum, Dei ut dictum est nomine, publicè αὐτοκρατοκρίτως administranti?

CLXIX.

Si dicatur, quòd id ipsi satius non sit; oportet rationes proferre; ut de iis cogitetur.

CLXX.

Sin autem responsum fuerit, quòd satiùs ipsi sit, cultum ὅλως insitè indubiè merèque verum, privatim, ut dictum est, administrare: Tum quærendum est; Utrùm prædicto in casu, nempe quando nulli publici cultus reperiuntur quibus homo Christianus bona cum conscientia communicare possit; utrùm inquam dubitari possit, quin privatus ille cultus, mediantibus SS. literis ὅλως insitè indubiè merèque veris exercitus, veri publici cultûs vices tunc suppleat?

CLXXI.

Si dicatur, quòd de eo dubitari possit? oportet rationes proferre: ut de iis cogitetur.

CLXXII.

Sin autem responsum fuerit, quòd dubitari de eo non possit: Tum quærendum est; An, aut quousque, in ratione illâ solius privati cultûs manendum sit homini Christiano Deum timenti?

CLXXIII.

Si aliquid hac de re proferatur; id perpendemus.

CLXXIV.

Sin autem nil hac de re proferatur: Tum quærendum est; Utrùm, quum ipsissimæ SS. literæ prout sunt & jacent, publicè offeruntur pro unica Dei ut dictum est nomine catechesi & confessione; pro unico item medio universi publici cultûs, defectivo hoc Ecclesiæ statu, per illas, nomine Dei, id est quà medium pro Deo legatione fungendo, Ecclesiasticâ duntaxat ut dictum est authoritate, jure vocationis communis, & nomine

mem-

membrorum Ecclesiæ respectivorum, in Dei ut dictum est tolerantia & conniventia, administrandi; item pro unico ὅλως insitè indubiè merèque vero medio Ecclesiastici in communibus fundamentalibus regiminis, & mutuæ itidem mediante sermone ædificationis publicæ, quæ ipsi S. scripturæ subordinata, ac quoad exercitium, proximè ὅλως insitè indubiè merèque vera sint; pro debito item medio mutuę tolerantiæ: Quum inquam ipsissimæ SS. literæ ab aliquibus Christianis Deum timentibus, qui defectivo hoc Ecclesiæ statu, universas SS. literas, quoad illam Ecclesiæ in Dei tolerantia & conniventia erectionem collectionem & regimen, pro & contra ut dictum est ruminati sunt, & collecta illa omnibus sincerè communicarunt, prædicto modo publicè offeruntur; & omnis Ecclesiarum erectio, collectio, cultus, ædificatio, regimen, ac tolerantia, juxta SS. literarum in collectis illis manifestissimam determinationem, Ecclesiasticâ ut dictum est duntaxat authoritate, jure vocationis communis, & nomine membrorum Ecclesiæ respectivorum, admissis semper gratoque animo manifestissimè melioribus, unicè componitur; Utrùm tunc inquam, homini Christiano præfata prout optimè poterit probanti, & sincerè liberèque approbanti, tempestivum ac utile futurum sit, cætui illi sese adjungere, ad Deum uno cum pluribus animo publicè colendum, laudandum, ac profitendum; proximumque invicem mediante sermone, publicè cum fundamentalibus illis communibus ædificandum: quò alii similiter agant; ut ita, pro ratione præsentium singulis talis Ecclesiæ ætatibus donorum, voluntas Dei in terra ab omnibus talibus Christianis unanimiter fiat, quemadmodum unanimiter fit in cœlo?

CLXXV.

Si dicatur, quòd ne tunc quidem homo Christianus cætui isti sese adjungere possit; oportet rationes proferre; ut de iis cogitetur.

CLXXVI.

Sin autem responsum fuerit, quòd homo Christianus id tunc facere possit, eique utile futurum sit: Tum

benè

benè habet; & ſatis eſt: ad alium enim publicum cultum jam perducti ſunt; nempe ab hodierno naturâ ſuâ turbulento, imperfecto, & præſumptuoſo, non-*ὅλως inſitè indubiè merèque vero cultu, qui ſeſe nihilominus Dei nomine id eſt Dei loco & authoritate ſeu pro Deo legatione fungendo, mediante verbo orali, regimine, catechiſmo & confeſſione non-*ὅλως inſitè indubiè merèque veris, pro genuino Dei cultu venditat; ad cultum naturâ ſuâ pacificum, Eccleſiaſticâ quidem duntaxat ut dictum eſt authoritate, jure vocationis communis, & nomine membrorum Eccleſiæ reſpectivorum, in Dei ut dictum eſt tolerantia & conniventia erectum; attamen per ipſiſſimum *ὅλως inſitè indubiè merèque verum verbum Dei ſcriptum, per media item regiminis, mutuæ mediante ſermone ædificationis publicæ, ac tolerantiæ, in verbo illo, *ὅλως inſitè indubiè merèque vera, & quoad exercitium proximè *ὅλως inſitè indubiè merèque vera, peractum, tam miniſtri inquam quàm populus perducti ſunt.

CLXXVII.

Atque hæ quidem ſunt quæſtiones illæ, quæ Eccleſiarum veſtrarum tam populo quàm miniſtris primum erant proponendæ: ſequeretur nunc plenior earum exegetica deductio, ut & de omnibus ac ſingulis vitæ humanæ ſtatibus conſideratio: adhæc, alterum debitæ Eccleſiaſticæ adminiſtrationis a Chriſto Eccleſiæ promiſſum præſidium, nempe Spiritus ille Chriſti promiſſus; multifariorum inſuper cultûs conniventiæ uſuum & commodorum, hodierni autem nomine Dei peracti cultûs multifariorum incommodorum probatio atque enumeratio; objectionum item ſolutio; pluraque alia: At, quia & nimius eſſe nolo, & ſuper propoſitis quæſtionibus reſponſum veſtrum (quod exſpecto) præcedere convenit; illa nunc omittam: ſuo tempore (Deo dante) vobis communicanda. Valete: & Deo, quæ Dei ſunt, dare, præjudicio omni ſepoſito, mementote.

FINIS.

Aſteriſcus Græcis typis additus, vim argumenti præcipuam ibi ſitam, arguit.